

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

შოთა შაფაქიძე

კატალონიური ნაციონალიზმის გამოწვევები: საერთაშორისო და
საშინაო ფაქტორების როლი კატალონიის დამოუკიდებლობის
გზაზე

დიპლომატიისა და საერთაშორისო პოლიტიკის სამაგისტრო პროგრამა

ხელმძღვანელი: პროფესორი, დავით მაცაბერიძე

თბილისი

2018

ანოტაცია

ნაშრომის მიზანს წარმოადგენს შეისწავლოს ის საგარეო და საშინაო ფაქტორები, რომელიც გავლენას ახდენენ გარკვეული ეთნიკური ჯგუფის თუ რეგიონის მცდელობაზე დამოუკიდებლობისთვის ბრძოლის პროცესში და რა ასპექტებმა შეიძლება მიანიჭოს ამა თუ იმ ეთნიკური ჯგუფის დამოუკიდებლობისთვის ბრძოლას სეპარატიზმის სტატუსი. ნაშრომში ასევე განხილული იქნება თუ რა დროს არის გამართლებული ეთნიკური ჯგუფის თუ რეგიონის ბრძოლა გარკვეული ცვლილებებისთვის, როგორც ლოკალურ ასევე გლობალურ დონეზე და რა საკითხები უნდა იყოს გათვალისწინებული აღნიშნულ პროცესში.

ნაშრომში განხილული იქნება კატალონიური ნაციონალიზმი და ესპანეთის აღნიშნული რეგიონის ბრძოლა დამოუკიდებლობისთვის უკანასკნელ წლებში. კატალონიური ნაციონალიზმის რადიკალიზაცია, შემდგომ უკვე დამოუკიდებლობის მოთხოვნა და აღნიშნული მცდელობის კრაზი იქნება აღნიშნული ნაშრომის საკვლევი თემა. საკითხი ძირითადად სამი ძირითადი მიმართულებით იქნება გაშლილი და მოიცავს კატალონიის შიდა პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და სოციალურ ვითარებას 2010-2017 წლებში, რომელმაც ხელი შეუწყო პროცესების იმგვარად განვითარებას, რომ 2017 წლის შემოდგომაზე ადგილობრივმა ხელისუფლებამ არასანქცირებული რეფერენდუმის საფუძველზე დამოუკიდებლობა გამოაცხადა, ასევე განხილული იქნება ესპანეთის შიდა პოლიტიკური სისტემა, რომლის საფუძველზეც კატალონიის ხელისუფლების ყოველი მცდელობა შეიძლება უკანონოდ ჩაითვალოს, მოაკლდეს ლეგიტიმაცია და არა თვითგამორკვევის სტატუსი არამედ სეპარატიზმი აღმოჩნდეს, საბოლოოდ კი ევროკავშირის და მისი წევრი ქვეყნების პოზიცია, რომლის მიხედვითაც, კატალონიურ ნაციონალიზმს, მის რადიკალიზაციას და დამოუკიდებლობის მცდელობას ერთიანი სუპრანაციონალური ევროპული იდეისთვის სახიფათოდ მოიაზრებდა.

აღნიშნული ნაშრომის ძირითადი საკვლევი კითხვებიც, სწორედ დამოუკიდებლობის გამოცხადების და მის შემდგომ განვითარებულ მოვლენებს ეხება და ზემოთ ჩამოთვლილი სამი მიმართულებით იქნება განხილული. შესაბამისად ნაშრომის საკვლევი კითხვებია: 1. რა ფაქტორები ანიჭებს კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობას სეპარატიზმის და არა თვითგამორკვევის ფორმას? 2. რა გარემო ფაქტორებმა შეუშალეს ხელი კატალონიის დამოუკიდებლობას? საკვლევ კითხვებიდან გამომდინარეობს ნაშრომის ჰიპოთეზები: H1 – ესპანეთის შიდა პოლიტიკურმა სისტემამ კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობას არ მისცა ლეგიტიმაცია. H2 – ევროპული ინტეგრაციის გამოწვევებმა კატალონიის დამოუკიდებლობის განხორციელებას შეუშალა ხელი. ნაშრომში გამოყენებული იქნება ევროპული ინტეგრაციის სუპრანაციონალური მმართველობის თეორია, რომლის ფარგლებშიც ჩანს, რომ ევროპული ინტეგრაცია შეუქცევადი პროცესია, წევრი ქვეყნების მთავრობების როლი სუსტდება და სუპრანაციონალური ინსტიტუტები უფრო და უფრო ძლიერდებიან შესაბამისად აღნიშნული თეორიის ფარგლებში შეუძლებელია მისი შემაფერხებელი ნებისმიერი ფაქტი მხარდაჭერილი იქნას სუპრანაციონალური ორგანიზაციისგან, მისი ინსტიტუტებისგან და წევრი ქვეყნებისგან. ნაშრომში გამოყენებული იქნება კვლევის სხვადასხვა მიდგომა თუ მეთოდოლოგია, რომელიცაა საწყისი და ძირითადი მასალების მოძიება, ლიტერატურის მიმოხილვა, რაოდენობრივი და თვისებრივი კვლევის მეთოდები და საბოლოოდ ჰიპოთეზების შემოწმება.

Annotation

The aim of the work is to examine the foreign and domestic factors influencing the struggle for independence of a particular ethnic group or region, and what aspects may give the status of separatism to process of fight for the independence of any ethnic group. The research also discusses the time when struggling for certain changes of the ethnic group or region is justified both locally and globally, and what issues should be taken into consideration in this process.

The work will focus on Catalan nationalism and the struggle of this Spanish region for independence in the past few years. Radicalization of Catalan nationalism, demanding independence, and the failure of this attempt will be the subject of the research. The issue will be discussed in three main directions: Catalonia's internal political, economic and social situation in 2010-2017, that caused the development of processes in the fall of 2017, when the local authorities declared independence on the basis of an unauthorized referendum by Spanish Court, research also discusses Spanish internal political system, that considered the efforts of Catalan government illegal and non-legitimate and also the actions of Catalan officials were considered as separatism and not as self-determination. And the third direction will be the position of the European Union and its Member States, which considers the radicalization of Catalan Nationalism and the attempt of independence as threat and danger towards united European supranational idea.

The main research questions are related to declaration of independence of Catalonia in 2017 and the events that happened afterwards and will be discussed in the above three directions. Accordingly, the research questions are: 1. what factors make the attempt of Catalan independence as form of separatism and not self-determination? 2. What external factors prevented independence of Catalonia? The hypotheses are derived from research questions: H1 - Spanish internal political system did not allow legitimacy to Catalan attempt of independence.

H2 - challenges of European integration prevented Catalonia's independence. European Integration theory of Supranationalism will be used in the research, under which it appears that the European integration is an irreversible process, weakening the role of member states' national governments and supranational institutions are becoming stronger more and more. So in accordance with this theory any attempt that interrupts this process cannot be supported by supranational organization of European Union, its institutions and its member states. The different approaches and methodology are used in the research to study the initial and basic materials, the literature review, quantitative and qualitative research methods and finally examine the hypotheses.

სარჩევი

1. შესავალი	7
1.2 საკვლევე კითხვა/ჰიპოთეზა/ცვლადების ოპერაციონალიზაცია	11
2. მეთოდოლოგია	13
2.1 კვლევის მეთოდები	13
2.2 თეორიული ჩარჩო	15
2.3 ლიტერატურის მიმოხილვა	18
3. ძირითადი ნაწილი	21
3.1 კატალონიური ისტორიული მიმოხილვა	26
3.2 კატალონიური ნაციონალიზმის რადიკალიზაცია	29
3.3 კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობა, შიდა პოლიტიკური სიტუაცია	38
3.4 ესპანეთის შიდა პოლიტიკური სისტემა	
3.5 ევროკავშირის გამოწვევები და პოზიცია კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობაზე	41
4. დასკვნა	44
5. გამოყენებული ლიტერატურა	46

1. შესავალი

ნაციონალიზმის და საერთაშორისო ურთიერთობების დისციპლინა ხშირად უკავშირდება ერთმანეთს, რადგან ხშირია შემთხვევა, როდესაც ამა თუ იმ ეთნიკური ჯგუფის ნაციონალიზმი ხშირად უქმნის საფრთხეს, როგორც ლოკალურ დონეზე ქვეყანას, მის ტერიტორიულ მთლიანობას, სუვერენიტეტს და სახელმწიფოებრიობას საფრთხეს, ასევე ის შეიძლება საფრთხის მატარებელი გახდეს კონკრეტული რეგიონის სტაბილურობისთვისაც. მიუხედავად იმისა, რომ გაერთიანებული ერების ქარტიით აღიარებულია ერების თვითგამორკვევის უფლება, სახელმწიფოთა სუვერენიტეტი გაცილებით უფრო დიდი მნიშვნელობის საკითხს წარმოადგენს და ერების თვითგამორკვევის უფლებამ ხელი არ უნდა შეუშალოს, როდესაც აღნიშნულმა შეიძლება საფრთხე შეუქმნას საერთაშორისო სისტემაში სტაბილურობის და მშვიდობის დარღვევას (გაეროს ქარტია). შესაბამისად, ყოველთვის ხდება ისე, რომ ერების და ეთნიკური ჯგუფების თვითგამორკვევა და სახელმწიფოს სუვერენიტეტი და სტაბილურობა დაპირისპირებაში მოდის ერთმანეთთან, და გაეროს ქარტიითაც აღიარებულია, რომ ეროვნული ინტერესები და სახელმწიფოებრიობა გაცილებით უფრო მნიშვნელოვანი ფაქტორია, თვითგამორკვევასთან შედარებით.

ნაშრომი შეისწავლის კატალონიაში განვითარებულ მოვლენებს უკანასკნელ წლებში, რომელმაც მსოფლიოს ერთ-ერთი ყველაზე სტაბილური რეგიონი - დასავლეთ ევროპა კრიზისის საფრთხის ქვეშ დააყენა 2017 წლის ბოლოს. კატალონია წარმოადგენს ესპანეთის ერთ-ერთ რეგიონს, რომელშიც უკანასკნელ წლებში განსაკუთრებით გაღვივდა ნაციონალიზმი, პოლიტიკურ, სოციალურ და ეკონომიკურ დონეზე, რომელიც საბოლოოდ 2017 წლის ნოემბრის დამოუკიდებლობის მოპოვების მიზნით ჩატარებული რეფერენდუმით და შემდეგ დამოუკიდებლობის გამოცხადებით დასრულდა, თუმცა ლოკალურ და გლობალურ დონეზე მხარდაჭერის არ არსებობის გამო კატალონია ვერ გახდა სუვერენული სახელმწიფო.

ნაშრომში განხილული იქნება ის ძირითადი საკითხები, რამაც კატალონიის პოლიტიკური ელიტა მიიყვანა დამოუკიდებლობის გამოცხადებამდე და შემდეგ უკვე ლოკალურ დონეზე - ანუ, ესპანეთის პოლიტიკური სისტემის დონეზე, რატომ ჩაითვალა არალეგიტიმურად ეს მცდელობა, ხოლო გლობალურ დონეზე - ანუ ევროკავშირის დონეზე რატომ არ მოხდა ამ იდეის მხარდაჭერა. სწორედ აღნიშნული სამი მიმართულება იქნება გამოყოფილი ნაშრომის ძირითად ნაწილში, კატალონიის შიდა პოლიტიკური, ეკონომიკური და სოციალური ვითარება 2010-2017 წლებში, რამაც კატალონიის პოლიტიკური ელიტა მიიყვანა დამოუკიდებლობის გამოცხადებამდე, ხოლო ესპანეთის შიდა პოლიტიკური სისტემა და ევროკავშირის პოზიცია, როგორც მისი ხელისშემშლელი ფაქტორი. ესპანეთის შიდა პოლიტიკური სისტემა, რაღა თქმა უნდა ყოველგვარ ხელჩასაჭიდი ინსტრუმენტი გამოიყენა კატალონიის დამოუკიდებლობის ხელის შეშლისთვის, რადგანაც აღნიშნული აქტი საფრთხეს უქმნიდა ქვეყნის სუვერენიტეტს, შესაბამისად ასეთ შემთხვევაში გაერთიანებული ერების ქარტიითაც და ესპანეთის შიდა კონსტიტუციითაც, როგორც კატალონიის რეფერენდუმი, ასევე რეფერენდუმის საფუძველზე დამოუკიდებლობის გამოცხადებაც ჩაითვალა არალეგიტიმურად. ესპანეთის 1978 წლის კონსტიტუციით აღიარებულია, რომ როდესაც ქვეყნის ერთიანობის მიმართულებით ხდება გარკვეული ცვლილებები და რომელიმე რეგიონს სურს დამოუკიდებლობა, უკიდურეს შემთხვევაში ხდება რეფერენდუმის ჩატარება მთელი ქვეყნის მასშტაბით და ესპანეთის ჩვიდმეტივე ფედერაციული ერთეულის მოსახლეობამ უნდა გადაწყვიტოს ქვეყნის შემადგენლობაში დარჩეს თუ არა ესა თუ ის რეგიონი. შესაბამისად, კატალონიის მიერ ცალკე ჩატარებული რეფერენდუმი საკუთარი სტატუსის გარკვევის მიზნით, შეეწინააღმდეგა ესპანეთის კონსტიტუციას და ჩაითვალა არა თვითგამორკვევად, არამედ სეპარატიზმად. საგულისხმოა ის ფაქტიც, რომ 2017 წლის რეფერენდუმი, რომლის საფუძველზეც კატალონიამ გამოაცხადა დამოუკიდებლობა უკანონოდ ცნო ესპანეთის უზენაესმა სასამართლომ. შესაბამისად, ლოკალურ - ანუ ესპანეთის შიდა პოლიტიკური სისტემის დონეზე კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობა უკანონოდ ჩაითვალა.

რაც შეეხება ევროკავშირის პოზიციას, აღნიშნული სუპრანაციონალური ორგანიზაციის მთავარმა ინსტიტუტებმა და წევრმა სახელმწიფოებმა არ დაუჭირეს მხარი კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობას, რამდენიმე ფაქტორის გამო: პირველ რიგში, ევროკავშირის როგორც რეგიონალური ორგანიზაციის სტაბილურობისთვის მსგავსი შემთხვევა ჩაითვალა საფრთხედ, ხოლო მეორეს მხრივ, უკვე არსებული გამოწვევების გამო, რომლებიც იყო ერთის მხრივ, დიდი ბრიტანეთის ევროკავშირიდან გასვლის პროცედურების დაწყების, ხოლო მეორეს მხრივ, აღმოსავლეთ ევროპაში რადიკალური მემარჯვენე პოლიტიკური ძალების გაძლიერება და ევროკავშირის ერთიანობის კითხვის ნიშნის ქვეშ დაყენება. ამის ფონზე, კატალონიის პოლიტიკური ელიტის ქმედებები ვერ იქნებოდა მხარდაჭერილი ევროკავშირის მხრიდან. ნაშრომის ძირითად ნაწილში სწორედ აღნიშნული სამი ძირითადი მიმართულება იქნება განხილული, რომლის გამოც საბოლოოდ შეუძლებელი გახდა კატალონიელთა თვითგამორკვევის უმაღლესი ფორმა - დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ ჩამოყალიბება. სწორედ აღნიშნული მიმართულებები იქნება ნაშრომის ძირითად ნაწილში.

ნაშრომის ძირითადი ნაწილის ქვეთავებში ასევე წარმოდგენილია კატალონიური ნაციონალიზმის ისტორიული განვითარება, თუ როგორ ყალიბდებოდა კატალონიაში ნაციონალიზმი მეცხრამეტე საუკუნეში ფრანცისკო ფრანკოს პერიოდამდე, რა პოლიტიკა ტარდებოდა კატალონიელების მიმართ ფრანცისკო ფრანკოს მმართველობის პერიოდში ხოლო რა შეიცვალა ფრანკოს გარდაცვალების და ესპანეთის დემოკრატიზაციის პერიოდიდან მეოცე საუკუნის 80-იანი წლების შემდეგ. ასევე, წარმოდგენილია კატალონიური ნაციონალიზმის რადიკალიზაცია ოცდამეერთე საუკუნის დასაწყისიდან და საბოლოოდ, 2014 და 2017 წლების რეფერენდუმები და მათი შედეგები - დამოუკიდებლობის გამოცხადება და ესპანეთის რეაქცია აღნიშნულ საკითხზე.

ნაშრომში გამოყენებულია უეინ სენდჰოლცის და ალეს სტოუნის სუპრანაციონალური მმართველობის თეორია, რომელიც ხსნის თუ რატომ არ დაუჭირა მხარი ევროკავშირის

ინსტიტუტებმა და მისმა წევრმა სახელმწიფოებმა კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობას მხარი. ევროპული ინტეგრაციის სუპრანაციონალური მმართველობის თეორიის ფარგლებში ჩანს, რომ ევროპული ინტეგრაცია შეუქცევადი პროცესია, წევრი ქვეყნების მთავრობების როლი სუსტდება და სუპრანაციონალური ინსტიტუტები უფრო და უფრო ძლიერდებიან. შესაბამისად, აღნიშნული თეორიის ფარგლებში შეუძლებელია მისი შემაფერხებელი ნებისმიერი ფაქტი მხარდაჭერილი იქნას სუპრანაციონალური ორგანიზაციისგან, მისი ინსტიტუტებისგან და წევრი ქვეყნებისგან. შესაბამისად, კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობა შეიძლება ჩაითვალოს ევროპული ინტეგრაციის საპირისპიროდ, რასაც ევროკავშირი ვერ დაუჭერდა მხარს. ასევე კატალონიის მცდელობა, თუ რატომ გამოაცხადა დამოუკიდებლობა და შემდეგ ლოკალურ დონეზე წინააღმდეგობა მიიღო ახსნილი იქნება შესაძლებლობების ფანჯრის მიდგომით და ახსნის თუ, რატომ არ იყო კატალონიის მცდელობა რაციონალური აღნიშნულ ეტაპზე და შესაბამისად, მიიღო სეპარატიზმის და არა თვითგამორკვევის სტატუსი.

ნაშრომს აქვს ორი საკვლევი კითხვა და ორი ჰიპოთეზა, ზემოთ წარმართული მსჯელობიდან გამომდინარე და ეხება ლოკალურ და გლობალურ დონეზე წამოჭრილ საკითხებს. საკვლევი კითხვებია:

1. რა ფაქტორები ანიჭებს კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობას სეპარატიზმის და არა თვითგამორკვევის ფორმას?
2. რა გარემო ფაქტორებმა შეუშალეს ხელი კატალონიის დამოუკიდებლობას?

ჰიპოთეზები:

1. H1 - ესპანეთის შიდა პოლიტიკურმა სისტემამ კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობას არ მისცა ლეგიტიმაცია.
2. H2 - ევროპული ინტეგრაციის გამოწვევებმა კატალონიის დამოუკიდებლობის განხორციელებას შეუშალა ხელი.

ნაშრომის შემდგომ ქვეთავებში არის ცვლადების ოპერაციონალიზაცია და ასევე, სხვა ტერმინების განმარტება, ის მეთოდოლოგია და მიდგომები, რომელიც გამოყენებულ იქნა მისი შექმნისას, როგორებიცაა საწყისი და ძირითადი მასალების მოძიება, ლიტერატურის მიმოხილვა, რაოდენობრივი და თვისებრივი კვლევის მეთოდები და საბოლოოდ ჰიპოთეზების შემოწმება.

1.2. საკვლევი კითხვა/ჰიპოთეზა/ცვლადების ოპერაციონალიზაცია

როგორც უკვე აღინიშნა, ნაშრომს აქვს ორი საკვლევი კითხვა და შესაბამისად 2 ჰიპოთეზაც, რომელთა მთავარი მიზანიც კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობაზე საშინაო და საგარეო ფაქტორები როლის შესწავლა იყო. ნაშრომის საკვლევი კითხვებია:

1. რა ფაქტორები ანიჭებს კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობას სეპარატიზმის და არა თვითგამორკვევის ფორმას?
2. რა გარემო ფაქტორებმა შეუშალეს ხელი კატალონიის დამოუკიდებლობას?

ჰიპოთეზები:

1. H1 - ესპანეთის შიდა პოლიტიკურმა სისტემამ კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობას არ მისცა ლეგიტიმაცია.
2. H2 - ევროპული ინტეგრაციის გამოწვევებმა კატალონიის დამოუკიდებლობის განხორციელებას შეუშალა ხელი.

ნაშრომისთვის მნიშვნელოვანია, დეტალურად იქნეს განხილული წარმოდგენილ საკვლევ კითხვებში და ჰიპოთეზებში არსებული დამოუკიდებელი და დამოკიდებული ცვლადები. მნიშვნელოვანია, ცვლადების დეტალური განხილვა, რომ არ მოხდეს მათი

ინტერპრეტირება. საკვლევი კითხვებიდან და ჰიპოთეზებიდან გამოიკვეთა დამოკიდებული და დამოუკიდებელი ცვლადები:

დამოკიდებული ცვლადი არის კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობა. კატალონიის დამოუკიდებლობაში მოიაზრება, კატალონიის პარლამენტის - „გენერალიტეტის“ მიერ 2017 წლის 1 ოქტომბრის კატალონიის ე.წ. დამოუკიდებლობის რეფერენდუმის საფუძველზე, 2017 წლის 27 ოქტომბერს მიღებული გადაწყვეტილება, რომლის მიხედვითაც კატალონიის რეგიონმა გამოაცხადა ესპანეთისგან დამოუკიდებლობა, თუმცა ამან განხორციელება ვერ ჰპოვა იმ გარემო ფაქტორებიდან გამომდინარე, რომლებიც ნაშრომში წარმოდგენილია დამოუკიდებელი ცვლადების სახით და კატალონიის მთავრობისა და პარლამენტის მიერ გამოცხადებული დამოუკიდებლობა მხოლოდ მცდელობა დარჩა.

პირველ საკვლევ კითხვასა და ჰიპოთეზაში დამოუკიდებელი ცვლადი არის ესპანეთის შიდა პოლიტიკური სისტემა, რომლის მეშვეობითაც კატალონიის მცდელობა გამოყოფოდა ესპანეთს ვერ განხორციელდა. შიდა პოლიტიკურ სისტემაში მოიაზრება ის ინსტიტუტები, ცენტრალური ხელისუფლების გადაწყვეტილებები, ესპანეთის კონსტიტუცია და სხვა მრავალი ინსტრუმენტი, რომლის მეშვეობითაც ესპანეთის ხელისუფლებამ კატალონიის მცდელობა ჩაეტარებინა დამოუკიდებლობის რეფერენდუმი, გამოყოფოდა ესპანეთს და შეექმნა საკუთარი სუვერენული სახელმწიფო აქცია სეპარატიზმად და არა თვითგამორკვევად. ყველა აღნიშნული ინსტრუმენტი, გადაწყვეტილება თუ სხვადასხვა ინსტიტუტების ქმედებები განხილულია ნაშრომში.

მეორე საკვლევი კითხვისა და ჰიპოთეზის დამოუკიდებელი ცვლადი კი არის ევროკავშირის ის გამოწვევები, რომელთა ფონზეც ევროკავშირის ინსტიტუტებმა და ორგანიზაციის წევრმა სახელმწიფოებმა არ გამოხატეს მხარდაჭერა კატალონიის მცდელობაზე გამოეცხადებინა დამოუკიდებლობა. აღნიშნული გამოწვევები იყო ერთის მხრივ, დიდი ბრიტანეთის მიერ ევროკავშირიდან გასვლის შესახებ მიღებული გადაწყვეტილება რეფერენდუმის საფუძველზე, ხოლო მეორეს მხრივ, ევროკავშირის

წევრ ქვეყნებში გაძლიერებული რადიკალი მემარჯვენე პარტიების მომრავლება და შესაბამისად ევროსკეპტიციზმის მომძლავრება ევროკავშირის ქვეყნებში. ასე რომ, აღნიშნული გამოწვევების ფონზე დამატებული კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობა ევროკავშირისთვის მიუღებელი აღმოჩნდა, რადგან ეს კიდევ უფრო დიდი დარტყმა იქნებოდა ევროკავშირის სტაბილურობაზე. შესაბამისად, ევროკავშირმა ყველანაირად სცადა კატალონიური მხარის დაშოშმინება და მოვლენების მშვიდობიანად დარეგულირება. ასე, რომ, ნაშრომში დეტალურადაა აღწერილი მათი კავშირი დამოუკიდებულ ცვლადთან, ვინაიდან ერთი შეხედვით შეიძლება ჩანდეს, რომ წამოჭრილი გამოწვევები გამიჯნულია ერთმანეთისგან, თუმცა სინამდვილეში ყველა მათგანი ხელს უშლიდა ევროკავშირის სტაბილურობას.

სწორედ ზემოთ ჩამოთვლილი საკვლევის კითხვების პასუხისგასაცემად და ჰიპოთეზების დასამტკიცებლად, შეიქმნა შეიქმნა ნაშრომი, რომელზეც დეტალურად ნაშრომის ძირითად ნაწილში იქნება წარმოდგენილი.

2. მეთოდოლოგია

2.1 კვლევის მეთოდები

აკადემიური ნაშრომის შექმნის ყოველ ეტაპზე მნიშვნელოვანია სწორი მეთოდოლოგიის და მიდგომების გამოყენება მასალების მოძიებისას, მათი დამუშავებისას და საბოლოოდ შეფასებისას. ნაშრომში გამოყენებული იქნა შემდეგი მეთოდოლოგია და მიდგომები. პირველ რიგში მოხდა პირველადი მასალების შეგროვება, რომლის მიხედვითაც დადგა ზოგადი სურათი, თუ რა ფაქტორებს შეიძლებოდა ხელი შეეშალა კატალონიის დამოუკიდებლობისთვის. საწყისი მასალების

თუ მონაცემების შეგროვება მნიშვნელოვანია ნაშრომისთვის, რადგან თავიდანვე ყალიბდება გარკვეული მონახაზი, თუ რა კუთხით უნდა განვითარდეს კვლევა. ნაშრომის შექმნის შემდეგი ეტაპი, ძირითადი მასალების მოძიებაში გამოიკვეთა, რომლის მიხედვითაც უკვე მოხდა აკადემიური სტატიების, გამოცემების თუ წიგნების გაცნობა და მნიშვნელოვანი ინფორმაციის ამოღება. (Kothari, 2004, 223) ნაშრომის შექმნის კიდევ ერთი ეტაპი ლიტერატურის მიმოხილვა იყო რომლის ფარგლებშიც, მსგავს თემატიკაზე არსებული აკადემიური ნაშრომების გაცნობა და ნაშრომში ასახვა მოხდა. ნაშრომში ასევე გამოყენებული იქნა რაოდენობრივი და თვისებრივი კვლევის მეთოდები და საბოლოოდ, ჰიპოთეზების შემოწმება.

გამოყენებული იქნება საკვლევო თემის ლოგიკურ-სისტემური ანალიზი, რომლის დროსაც ხდება პირველ რიგში საკვლევ თემაში კანონზომიერების დადგენა გარკვეულ ფაქტებს თუ მოვლენებს შორის, და მეორეს მხრივ კანონზომიერება გარკვეული რეალობის დადგენაში ეხმარება მკვლევარს, რადგან ამის გარეშე შეიძლება კვლევა უსასრულოდ გაგრძელდეს რადგან ყოველგვარი რეალობა ამოუწურავია, მითუმეტეს როდესაც საქმე ისეთი ფენომენის კვლევას ეხება, როგორც ნაციონალიზმია. შესაბამისად კვლევის აღნიშნული მეთოდით მოხდება, თემის იმგვარადა აღწერა, რომ ის კვლევას დაექვემდებაროს, ხოლო შემდეგ შეიძლებოდეს მისი შედეგების განზოგადება და გარკვეული კანონზომიერების დადგენა (დურგლიშვილი 2006, 9). აღნიშნული მეთოდით შესძლებელი იქნება ცვლადებს შორის კანონზომიერების დადგენა და დასკვნის გაკეთება, თუ რამდენად მართლდება წარმოდგენილი ჰიპოთეზა.

ნაშრომის კვლევისას გამოყენებული იქნება კონტენტ ანალიზი, რომლის მიხედვითაც მოხდება სხვადასხვა ოფიციალური მონაცემების, სტატისტიკების, დოკუმენტების თუ სტატიების ანალიზი, რომელიც რა თქმა უნდა პირდაპირ კავშირში იქნება საკვლევ თემასთან. კონტენტ ანალიზი ამ შემთხვევაში იმიტომ არის ყველაზე კარგი მეთოდოლოგიური მიდგომა, რომ ხდება ინფორმაციის ყოველი დეტალის

ანალიზი, და ამის შედეგად შესაძლებელია საკვლევი თემისთვის საჭირო ინფორმაციის მიღება (Mayring, 2000).

თემის საკვლევად ასევე გამოყენებული იქნება რაოდენობრივი მეთოდი, რომელიც ითვალისწინებს მოსახლეობის აზრის გაგებას, რომელსაც საფუძვლად ორი შეხედულება უდევს: პირველი ის, რომ მოსახლეობის მიერ გარკვეული მოვლენების შეფასება სტატისტიკურ კანონებს ემორჩილება, და მეორე, მსგავსი სოციალური მდგომარეობის ადამიანები მოვლენებს ერთმანეთის მსგავსად აფასებენ (ზურაბიშვილი 2006, 6).

2.2 თეორიული ჩარჩო

როგორც შესავალში აღინიშნა, ნაშრომში გამოყენებულია უენ სენდჰოლცისა და ალეს სტოუნის სუპრანაციონალური მმართველობის თეორია, რომელიც ხსნის თუ რატომ არ დაუჭირა მხარი ევროკავშირის ინსტიტუტებმა და მისმა წევრმა სახელმწიფოებმა კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობას მხარი. ევროპული ინტეგრაციის სუპრანაციონალური მმართველობის თეორიის ფარგლებში ჩანს, რომ ევროპული ინტეგრაცია შეუქცევადი პროცესია, წევრი ქვეყნების მთავრობების როლი სუსტდება და სუპრანაციონალური ინსტიტუტები უფრო და უფრო ძლიერდებიან. (Sandholtz, Stone, 1997, 301) შესაბამისად, აღნიშნული თეორიის ფარგლებში შეუძლებელია მისი შემაფერხებელი ნებისმიერი ფაქტი მხარდაჭერილი იქნას სუპრანაციონალური ორგანიზაციისგან, მისი ინსტიტუტებისგან და წევრი ქვეყნებისგან. შესაბამისად, კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობა შეიძლება ჩაითვალოს ევროპული ინტეგრაციის საპირისპიროდ, რასაც ევროკავშირი ვერ დაუჭერდა მხარს. ასევე კატალონიის მცდელობა, თუ რატომ გამოაცხადა დამოუკიდებლობა და შემდეგ ლოკალურ დონეზე წინააღმდეგობა მიიღო ახსნილი იქნება შესაძლებლობების ფანჯრის

მიდგომით და ახსნის თუ რატომ არ იყო კატალონიის მცდელობა რაციონალური, აღნიშნულ ეტაპზე, და, შესაბამისად, მიიღო სეპარატიზმის და არა თვითგამორკვევის სტატუსი.

უშუალოდ სუპრანაციონალური მმართველობის თეორია საკმაოდ სიღრმისეულ მიდგომას წარმოადგენს, რომლის მიხედვითაც ევროკავშირში სუპრანაციონალური ინსტიტუტების როლი იზრდება გადაწყვეტილებების მიღების ეტაპობრივად, საპირისპიროდ კი, სახელმწიფოები თმობენ საკუთარი სუვერენიტეტის ნაწილს და გადასცემენ ევროკავშირის ინსტიტუტებს, შესაბამისად, ევროკავშირის სუპრანაციონალური მმართველობის დონე თანდათან იზრდება. (Sandholtz, Stone, 1997, 303) ინტეგრაციული პროცესები ევროკავშირის შიგნით განპირობებულია შემდეგი ასპექტებით: მმართველობის სფეროებს თანდათან ევროკავშირი იკავებს და მისი სუპრანაციონალური ინსტიტუტები იღებენ გადაწყვეტილებებს და ასევე, ევროკავშირი ყალიბდება სუპრანაციონალურ მმართველობად, რაც გაცილებით უფრო ფუნდამენტურია ვიდრე სახელმწიფოთა მმართველობა. შესაბამისად, ევროკავშირის ინტეგრაციის პროცესი შესაძლოა ჩაითვალოს შეუქცევადად და მისი ყველანაირი ხელისშემშლელი ფაქტორი ევროკავშირისგან ვერ იქნება მხარდაჭერილი. (Sandholtz, Stone, 1997, 305) რა თქმა უნდა, სუპრანაციონალური თეორიის მისამართით არსებობს გარკვეული შეკითხვები, მაგალითად, რატომ წარიმართა ევროკავშირში ზოგიერთ სფეროში ინტეგრაციული პროცესი უფრო სწრაფად, იყო თუ არა ინტეგრაციული პროცესები ყოველთვის ძლიერი ევროპის მასშტაბით და აქვთ თუ არა როლი ევროკავშირის სუვერენულ ერთეულებს სახელმწიფოებს? აღნიშნულ თეორიას აქვს პასუხი, რომ კონკრეტულ პერიოდში არსებობდა მოთხოვნა განსაზღვრული სფეროს ინტეგრაციის, შესაბამისად, ეტაპობრივად ყველა სფეროში მოხდება ინტეგრაცია და საბოლოოდ, ევროკავშირი მიიღებს სუპრანაციონალური სახელმწიფოს სახეს, ანალოგიური პასუხი აქვს წევრი ქვეყნების როლზე სუპრანაციონალიზმს, ინტეგრაციის საწყის ეტაპზე სახელმწიფოთა როლი გაცილებით მაღალი იყო ინსტიტუტების ფორმირებაში, ინტეგრაციული პროცესების სხვადასხვა სფეროებში განვითარებისთვის,

თუმცა ნელ-ნელა სუპრანაციონალური ხასიათის ზრდამ მოახდინა ის, რომ დღესდღეობით წევრი ქვეყნების როლი გაცილებითაა შემცირებული და თეორიის მიხედვით კიდევ უფრო შემცირდება სახელმწიფოთა როლი და სუპრანაციონალური ინსტიტუტები კიდევ უფრო გაძლიერდებიან და საბოლოოდ, ევროკავშირი გახდება სუპრანაციონალური სახელმწიფო. (Sandholtz, Stone, 1997, 310) ასევე, თუ გადავხედავთ ევროკავშირის სუპრანაციონალურ ინსტიტუტებს, ისეთი როგორცაა ევროკომისია და ევროკავშირის მარლმსაჯულების სასამართლო მათი როლი და ფუნქციები თვალსაჩინოდაა გაზრდილი, მათი შექმნის შემდეგ 80-იანი წლებიდან მოყოლებული. ტრანსნაციონალური აქტორებისთვისაც მნიშვნელოვანია ევროკავშირის სუპრანაციონალური დონე, ვინაიდან მათ ინტერესებში შედის მთელს ევროკავშირში და ამ არეალში მოქმედება, ვიდრე მხოლოდ ეროვნულ სახელმწიფოებრივ ჭრილში უყურებდნენ საკუთარ ინტერესებს. შესაბამისად, მათ ინტერესებში შედის ინტეგრაციული პროცესები კიდევ უფრო განვითარდეს და უწევენ ლობს ევროკავშირის სუპრანაციონალური ინსტიტუტების და ინტეგრაციული პროცესების განვითარებას, აღნიშნული ინტერეს ჯგუფების მთავარი მოტივატორი არის ეკონომიკური კეთილდღეობა, შესაბამისად მათი ინტერესებიც შეუქცევადს ხდის ევროპულ ინტეგრაციას, და სწორედ ამას მიიჩნევს სუპრანაციონალური თეორია უმთავრეს გადამწყვეტ ფაქტორად, და სწორედ ამით აიხსნება ის ფაქტი რომ ევროკავშირი უფრო სუპრანაციონალური ხდება, ფუნდამენტურად იცვლება მისი ინსტიტუტები და სახელმწიფოების როლი მცირდება. (Sandholtz, Stone, 1997, 315)

შესაბამისად, აღნიშნული თეორიისთვის ყოვლად მიუღებელია ყოველი ისეთი აქტივობა, რაც ინტეგრაციულ პროცესებს აფერხებს და ხელს უშლის ევროკავშირის სუპრანაციონალურ ინსტიტუტად ჩამოყალიბებას. კატალონიის მთავრობის ქმედება, მით უმეტეს იმ გამოწვევების ფონზე რაც დღესდღეობით და უახლოეს წარსულში ევროკავშირს აქვს, ვერ იქნებოდა მხარდაჭერილი ევროკავშირის მიერ, რადგან ეს დიდი დარტყმა იქნებოდა ამ ინსტიტუტისთვის. შესაბამისად, თეორია ზუსტად ხსნის იმას,

თუ რატომ არ დაუჭირა მხარი და შეეწინააღმდეგა ევროკავშირის ინსტიტუტები და ასევე მისი წევრი სახელმწიფოები კატალონიის ესპანეთისგან შესაძლო გამოყოფას.

ნაშრომში ასევე გამოყენებულია შესაძლებლობის ფანჯრის მიდგომა, რომლის მიხედვითაც კატალონიის მთავრობის ქმედებები ირაციონალურად შეიძლება ჩაითვალოს, რადგან ის პერიოდი როცა კატალონიის მთავრობამ გადაწყვიტა რეფერენდუმების ჩატარება თუ დამოუკიდებლობის გამოცხადება რაციონალურად არ იყო გამართლებული, თუ გავითვალისწინებთ იმ ინსტრუმენტებს რაც ესპანეთს გააჩნდა კატალონიის წინააღმდეგ, ხოლო ევროკავშირის კუთხით ის განწყობები, რომელიც არსებობდა და ეხლაც არსებობს. აღნიშნული მიდგომით, ხშირად ინდივიდუალურად შეიძლება მოხდეს სასურველი პოლიტიკური გადაწყვეტილებების მიღება, როგორც იყო კატალონიის დამოუკიდებლობის გამოცხადება და არ იყოს სინამდვილეში ასეთი გადაწყვეტილება რაციონალური. (Doeser, Eidenfalk, 2013)

1.3 ლიტერატურის მიმოხილვა

საინტერესოა, თუ რა აზრი არსებობს ოცდამეერთე საუკუნის კატალონიურ ნაციონალიზმთან დაკავშირებით სხვადასხვა ავტორების მიერ. აღნიშნული ქვეთავის მიზანიც სწორედ ლიტერატურის მიმოხილვა იქნება, ვინაიდან საკვლევი თემის უფრო უკეთესად გასაანალიზებლად და ჰიპოთეზების დასამტკიცებლად საჭიროა ეს ეტაპი.

პირველ რიგში მაგალითად შეიძლება კატალონიელი სამართალმცოდნის კიმ ტორას ნააზრევის მოყვანა კატალონიურ ნაციონალიზმთან დაკავშირებით. მისი აზრით კატალონიურმა ნაციონალიზმმა თავის ლიმიტს მიაღწია მეოცე საუკუნის ბოლოს, ნამდვილად მეოცე საუკუნის ბოლომდე კატალონიელთა მთავარი მიზანი საკუთარი კულტურის, იდენტობის, ენის და ასე შემდეგ შენარჩუნება იყო, თუმცა კატალონიელები არ იხედებოდნენ ესპანეთის გარეთ. ახლა კი ეს შეიცვალა, კატალონიელ მეცნიერებს,

პოლიტიკოსებს, ბიზნესმენებს, უბრალო აქტივისტებს, ფერმერებს და ერთი სიტყვით ნებისმიერ მოქალაქეს სურთ საკუთარი სახელმწიფოს შექმნა - აცხადებს ტორა. ის მიიჩნევს, რომ სწორედ ნაციონალიზმის დამსახურება იყო კატალონიის, როგორც ესპანეთისგან განსხვავებულის შენარჩუნება თუმცა მისი აზრით დღეს ნაციონალიზმი ტრანსფორმირდა განსხვავებულ მოძრაობად, რომლის უმთავრესი მიზანი ესპანეთისგან გამოყოფა და საკუთარი სახელმწიფოს შექმნაა. ტორა ასევე საუბრობს იმ მიზეზებზე რამაც გამოიწვია კატალონიური ნაციონალიზმის ტრანსფორმაცია და აღნიშნული ნაშრომის ჰიპოთეზისგან განსხვავდება. კატალონიური ნაციონალიზმის ტრანსფორმაციის მიზეზი არის ის, რომ კატალონიაში მიხედნენ, რომ ესპანეთი მიუხედავად რეგიონებისთვის ავტონომიის მინიჭებისა მაინც ცენტრისტულ სახელმწიფოდ დარჩება არ აქვს მნიშვნელობა ვინ იქნება მის სათავეში მეფე, დიქტატორი თუ დემოკრატიულად არჩეული მთავრობა. ანუ მისი აზრით კატალონიური ნაციონალიზმის ტრანსფორმაციის უმთავრესი მიზეზი ისაა, რომ ავტონომია რეგიონებისთვის ფორმალურ ხასიათს ატარებს, ესპანეთი მაინც დარჩა ცენტრისტულ სახელმწიფოდ და ეს ყველაფერი იწვევს კატალონიური ნაციონალიზმის ახალ საფეხურზე აყვანას. (Torra, 2011).

ჯეისონ სორენსი აღნიშნავს, რომ ქვეყნის გარკვეულ რეგიონში ნაციონალიზმის გაძლიერების რისკები შეიძლება რამოდენიმე იყოს: რეგიონის ცენტრისგან მნიშვნელოვანი მანძილით დაშორება, რეგიონში ეთნიკური უმცირესობის უმრავლესობაში ყოფნა, ასევე გარკვეული ეკონომიკური უფულებელყოფა ცენტრის მიერ ამ რეგიონისა (Cramer 2014, 3). კატალონია აღნიშნულ ყველა კრიტერიუმს „აკმაყოფილებს“, სწორედ ამიტომაც მოხდა ესპანეთის ამ რეგიონში ნაციონალიზმის ასე გაძლიერება.

საინტერესო აზრი აქვს კატალონიურ ნაციონალიზმთან დაკავშირებით ალბერტ ბრანჰადელს, რომლის აზრითაც ოცდამეერთე საუკუნეში დიდი მნიშვნელობა გააჩნია სალაპარაკო ენას ნაციონალიზმის განვითარებაში, არა მხოლოდ კატალონიაში არამედ

ზოგადად სხადასხვა ქვეყანაში თუ რეგიონში ნაციონალიზმის დასაყრდენი შესაძლოა გახდეს განსხვავებული სალაპარაკო ენა. მისი აზრით კატალონიური ნაციონალიზმის მთავარ მამოძრავებლად სწორედ კატალონიური ენის როლია უმთავრესი. ასევე მნიშვნელოვანია მისი აზრი იმ ფაქტთან დაკავშირებით, რომ კატალონიურ ნაციონალიზმზე ასევე დიდ გავლენას ახდენს რეგიონში ესპანურ ენოვანი და ეთნიკურად ესპანელი მოსახლეობის არსებობაც, და თუ კატალონიაში შესაძლოა არსებობდეს ესპანეთისგან გამოყოფის მოწინააღმდეგეები სწორედ ამ ფაქტით აიხსნება ეს. (Branchadell, 2012, 2)

ნოემი ლამას-გომესი კი აღნიშნავს, რომ მიუხედავად იმისა, რომ უმთავრესმა პრო-კატალონიურმა პარტიამ „Convergencia i Unio – CiU“-მ 2003 წელს დაკარგა მხარდჭერა, რეალურად ამ პერიოდში კატალონიაში მაინც ნაციონალისტურად განწყობილი მოსახლეობა იყო და საბოლოოდ მაინც მოხდა ისე, რომ 2010 წელს დაბრუნდა პარტია სათავეში და ეს უნდა მივიჩნიოთ კატალონიური ნაციონალიზმის გამოხატულებად. სწორედ ამ პერიოდიდან იწყება დამოუკიდებლობისთვის ბრძოლა, (Llamas-Gomes, 2012, 12) ანუ 2010 წლის არჩევნები რომელზეც შემდეგ ქვეთავში იქნება საუბარი, უმთავრეს გარდამტეხ ფაქტორად შეიძლება ჩაითვალოს კატალონიურ ნაციონალიზმში.

მონსერატ გუბერნაუ უკანასკნელ წლებში, კატალონიაში სეცესიონიზმის გაძლიერების ერთ-ერთ უმთავრეს მიზეზად მიიჩნევს 2006 წელს კატალონიაში რეფერენდუმის შედეგად მიღებული გადაწყვეტილების ესპანეთის მიერ გაუქმებას, რაც ეხებოდა კატალონიის ავტონომიის სტატუსის გადახედვას. ავტონომიის სტატუსის გადახედვა ასევე ითვალისწინებდა კატალონიისთვის გარკვეულ ეკონომიკურ დახმარებას და ასევე კატალონიის მთავრობას თავადვე უნდა დაეწესებინა საკუთარი მოქალაქეებისთვის გადასახადები. ამ მიზეზების გამო ესპანეთმა გააუქმა რეფერენდუმის შედეგად მიღებული გადაწყვეტილება, შესაბამისად კატალონიური ნაციონალიზმის გაძლიერებასაც გარკვეულწილად შეუწყო ხელი. (Guibernau, 2013)

3. ძირითადი ნაწილი

3.1 კატალონიური ნაციონალიზმის ისტორიული მიმოხილვა

კატალონიური ნაციონალიზმის და უკანასკნელ წლებში განვითარებული მოვლენების შეფასებისას და კვლევისას მნიშვნელოვანია, იმ ისტორიული ასპექტების განხილვა, რამაც კატალონიაში მოახდინა ნაციონალიზმის რადიკალიზაცია და საბოლოოდ ადგილობრივი პოლიტიკური ელიტის მიერ დამოუკიდებლობის გამოცხადების მცდელობა, კატალონიური ნაციონალიზმი ვინაიდან, ისტორიული ნარატივით ხელმძღვანელობს და შესაბამისად ისტორიული დისკურსის გარეშე რთული იქნება იმ მოვლენების შეფასება, რომელიც ესპანეთის ამ რეგიონში განვითარდა უკანასკნელ წლებში. შესაბამისად, აღნიშნულ ქვეთავში განხილული იქნება კატალონიური ნაციონალიზმის ჩამოყალიბება, მისი მთავარი მახასიათებლები და შემდგომი განვითარება ოცდამეერთე საუკუნის დასაწყისამდე.

კატალონიის ისტორიის დასაწყისად ხშირად მერვე საუკუნეს მიიჩნევენ, როდესაც დღევანდელი კატალონიის ტერიტორია კარლოს დიდის იმპერიას შეუერთდა არაბთა ექსპანსიისგან თავდასაცავად. უკვე მეთერთმეტე საუკუნეში კატალონია ხდება დამოუკიდებელი სამეფო, ხოლო 1137 წელს კატალონიის და არაგონის სამეფოები დინასტიური ქორწინებით ერთიანდება, რამაც მნიშვნელოვნად დაასუსტა კასტილიის სამეფო, მითუმეტეს იმის ფონზე, რომ 1238 წელს ვალენსიის სამეფოც შეუერთდა გაერთიანებულ არაგონსა და კატალონიას. უკვე 1492 წელს კატალონიისა და არაგონის სამეფო კასტილიასთან ერთიანდება, ამ შემთხვევაშიც დინასტიური ქორწინების საფუძველზე. აღსანიშნავია, ისიც, რომ ვაჭრობა და ეკონომიკა საკმაოდ იყო ამ პერიოდში კატალონიის დღევანდელ ტერიტორიაზე განვითარებული. საინტერესო ფაქტია ისიც, რომ 1369 წელს კატალონიაში ჩამოყალიბდა „გენერალიტეტი“ იგივე მთავრობა ან თვითმართველობა, თუმცა 1640 წელს ესპანურ-ფრანგული ომის შედეგად ის საკმაოდ შესუსტდა, თუმცა ამის მიუხედავად, კატალონია მუდმივად სარგებლობდა გარკვეული ავტონომიით. მნიშვნელოვანი თარიღია 1714 წლის 11 სექტემბერი,

როდესაც კატალონია კასტილიასთან ომში დამარცხდა და ავტონომია გაუუქმდა (Payne 1971, 15). ომის შედეგად მოხდა ავტონომიის გაუქმება, იყო კატალონიური ენის შევიწროვების და კატალონიაში კასტილიური ენისა და ცხოვრების წესის შეტანის მცდელობა. ასევე, მიუხედავად იმისა, რომ კატალონია გახდა ესპანეთის ნაწილი, მეთვრამეტე საუკუნემდე რეგიონს არ მიეცა საშუალება ევაჭრა ესპანურ კოლონიებთან. მას შემდეგ, რაც აღნიშნული სავაჭრო შეზღუდვები გაუქმებული იქნა, რეგიონში ეკონომიკა საკმაოდ სწრაფად განვითარდა და ინდუსტრიული რევოლუციაც დაახლოებით იმავე პერიოდში მოხდა კატალონიაში როგორც დასავლეთ ევროპის ქვეყნებში.

ამ პერიოდში იწყება კატალონიური ნაციონალიზმის ჩამოყალიბება, რომელსაც „კატალანიზმის“ სახელითაა ცნობილი. ეკონომიკის განვითარებასთან ერთად დაიწყო კატალონიური საზოგადოების და კულტურის განვითარებაც. ადგილობრივი ინტელექტუალური ელიტისთვის კატალონიური ენა იყო უმთავრესი საწყისი წერტილი, რაზეც შემდეგ უნდა მომხდარიყო კატალონიური ნაციონალიზმის განვითარება, თუმცა ისიც აღსანიშნავია, რომ კატალონიური ნაციონალიზმი საწყის ეტაპზე არ მგულისხმობდა კატალონიის ესპანეთისგან დამოუკიდებლობას, არამედ მისი მიზანი ესპანეთისგან ავტონომიის მოპოვება იყო აღნიშნული ფაქტობრივად ოცდამეერთე საუკუნემდე გაგრძელდა, სანამ მოხდა ნაციონალიზმის რადიკალიზაცია კატალონიაში.

მეცხრამეტე საუკუნის 80-იანი წლები უმნიშვნელოვანესი გამოდგა კატალონიური ნაციონალიზმისთვის. ვალენტი ალმირალმა, რომლის სახელსაც უკავშირდება კატალონიური ნაციონალიზმის ჩამოყალიბება, „კატალანიზმი“ როგორც პოლიტიკური იდეოლოგია გამოარჩია, რომლის საფუძველზეც უნდა მომხდარიყო კატალონიისთვის ავტონომიის მინიჭება და კატალონიური ენის აღიარება ოფიციალურად ესპანეთის მიერ. მან დაარსა გაზეთი (El Diari Catala), რომელიც კატალონიურ ენაზე გამოიცემოდა,

რომლის უმთავრესი დანიშნულებაც კატალონიური ავტონომიისთვის ბრძოლა იყო. (Payne 1971, 22)

კატალონიური ნაციონალიზმისთვის მნიშვნელოვანი ეტაპი იყო 1887 წელს პოლიტიკური პარტიის “Lliga de Catalunya”-ს ჩამოყალიბება, რომლის ლიდერი ენრიკ პრატი იყო. აღნიშნული პარტიის იდეოლოგია ძირითადად ემთხვეოდა „კატალანიზმს“ და ისიც ზემოთ აღნიშნულ მიზნებს ემსახურებოდა. პრატმა პირველად მოიხსენია კატალონიელები, როგორც ცალკე ეთნოსი და მისი აზრითაც მთავარი ამოცანა იყო არა დამოუკიდებელი კატალონიური სახელმწიფოს ჩამოყალიბება და ესპანეთისგან გამოყოფა, რადგან ის მიიჩნევდა, რომ კატალონიელები ჯერ არ იყვნენ ამისთვის მზად და მისი აზრი რეგიონისთვის ავტონომიის მინიჭება და გარკვეული ინსტიტუტების ესპანეთისგან დამოუკიდებლად მართვა უფრო მნიშვნელოვანი იყო. ის ფიქრობდა, რომ მსგავსი მიდგომით ეკონომიკის, კულტურის და საზოგადოების განვითარება უფრო სწრაფად მოხდებოდა (Payne 1971, 23).

კატალონიური ნაციონალიზმის განვითარება მეოცე საუკუნეშიც გაგრძელდა. 1923 წელს კატალონიის სამხედრო ლიდერი გენერალი მიგელ პრიმო დე რივიერა, რომელიც ადგილობრივი მოსახლეობის დიდი მხარდაჭერით სარგებლობდა, მოახერხა ძალაუფლების ხელში ჩაგდება კატალონიაში და დაიწყო სამხედრო დიქტატურა რეგიონში. რივიერამ აქტიურად დაიწყო ანტი-კატალანისტური პოლიტიკის გატარება. ის უპირისპირდებოდა მანკომუნიდადის ჩამოყალიბებას, რომლის მიზანიც კატალონიის ავტონომიის მოპოვება იყო. ამ ყველაფრის პარალელურად კი ფრანსისკ მებიამ - კატალონიური ნაციონალიზმისთვის მნიშვნელოვანმა ფიგურამ, ჩამოაყალიბა პოლიტიკური პარტია “Estat Catala”, რომელიც ასევე ცნობილი იყო, როგორც ტერორისტული ორგანიზაცია, რომელსაც „შავ დროშა“-საც უწოდებდნენ. აღნიშნულმა ორგანიზაციამ სცადა ესპანეთის მეფის ალფონსო XIII-ს მკვლელობა, თუმცა მცდელობა უშედეგოდ დასრულდა (Payne 1971, 31). აღსანიშნავია ისიც, რომ 30-იან წლებში სწორედ ალფონსო XIII-ს სურდა კატალონიისთვის ავტონომიის მინიჭება, რომლის

მიზანიც ამით ესპანეთში პოლიტიკური დაძაბულობის, თუმცა ადგილობრივმა პოლიტიკურმა და ინტელექტუალურმა ელიტამ უარი განაცხადა ავტონომიაზე, რადგან ესპანელების მიერ შეთავაზებული ავტონომია არ ემსახურებოდა მათ ინტერესებს.

მას შემდეგ რაც 1931 წელს ესპანეთში დაემხო მონარქია, რეგიონულმა მთავრობებმა და შესაბამისად, კატალონიამაც მოიპოვა ავტონომია და აღადგინა „გენერალიტეტის“ მმართველობა, რომელსაც ფრანსისკ მებია ხელმძღვანელობდა. თუმცა ეს დიდხანს არ გაგრძელდა, მიუხედავად იმისა, რომ 1936-39 წლებში ესპანეთის სამოქალაქო ომის პირველ ხანებში კატალონიის მთავრობამ მოახერხა ძალაუფლების შენარჩუნება და რიგ შემთხვევებში გაზრდაც კი, საბოლოოდ ესპანელმა გენერალმა ფრანსისკო ფრანკომ მოახერხა გენერალიტეტის ჩამოგდება და კატალონიის ესპანეთის შემადგენლობაში დაბრუნება, რითაც ესპანეთში დაიწყო ფრანკოს სამხედრო დიქტატურა. ფრანკოს დიქტატურის ძირითადი მახასიათებელი იყო ის, რომ აქტიურად ებრძოდა ის ნაციონალიზმის ყოველგვარ გამოვლინებას ესპანეთის ტერიტორიაზე. ამ პერიოდში ხდებოდა კატალონიელთა შევიწროვება, ათასობით კატალონიელი სიკვდილით დაისაჯა, ბევრიც დაპატიმრებულ ან გადასახლებულ იქნა ქვეყნიდან, სრულიად აიკრძალა კატალონიური ენა. ფრანკოს უმთავრესი მიზანი იყო ეროვნული ესპანური ერთობის ჩამოყალიბება, რომელსაც კასტილიურ ენაზე უნდა ესაუბრა და შესაბამისად ეროვნული იდენტობის ყოველგვარი მახასიათებელი სასტიკად იქნა აკრძალული კატალონიაში: კატალონიურ ენაზე დაწერილი წიგნები, პუბლიკაციები, სიმბოლიკები დროშა და ჰიმნი. მიუხედავად ფრანკოს მიერ გატარებული პოლიტიკისა, კატალონიაში წინააღმდეგობების აღმოფხვრა შეუძლებელი გახდა. კატალონიის გარკვეული ნაწილი მაინც ახერხებდა მოსახლეობამდე საკუთარი იდეების მიტანას სხვადასხვა მეთოდებით, ქუჩებში წარწერებით, კატალონიის დროშის საჯარო ადგილებში გამოფენით თუ „კატალანისტური“ პროკლამაციების გავრცელებით. ასევე, დიდი მნიშვნელობა ენიჭებოდა კატალონიურ კათოლიკურ ეკლესიას, რადგან ის იყო ერთადერთი ინსტიტუტი იყო მთელს რეგიონში, რომელიც ცდილობდა დაეცვა კატალონიური ენა და კულტურა. კატალონიური ნაციონალიზმის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფიგურაა

ხორდი პუიოლი, რომელიც ებრძოდა ფრანკოს რეჟიმს და მიიჩნევდა, რომ ენა და კულტურა იყო კატალონიური იდენტობის ფუნდამენტური მახასიათებელი. 1960 წელს მოხდა მისი დაკავება, იმ მიზეზით, რომ მის მიერ მოსახლეობაში ანტი-ფრანკოიზმის გავრცელება ხდებოდა (Grejsen, 2011, 8) და ციხეში ყოფნის დროსაც კი აგრძელებდა ის ბრძოლას.

ფრანკოს გარდაცვალების შემდეგ, ვითარება გაცილებით გამოსწორდა და ესპანეთი დემოკრატიზაციის გზას დაადგა, რამაც ხელი შეუწყო კატალონიური პოლიტიკური ცხოვრება უფრო და უფრო გააქტიურებას. 1978 წელს ესპანეთის ახალმა კონსტიტუციამ კატალონიას მიანიჭა ავტონომია, რითაც მიიღო საკმაოდ დიდი ძალაუფლება. აღსანიშნავია ის, რომ ავტონომიის მინიჭება მოხდა არამხოლოდ კატალონიისთვის და ბასკეთისთვის, რომლებიც ითვლებოდნენ სეპარატისტულ და ნაციონალისტურად განწყობილ რეგიონებად, არამედ ესპანეთი დაიყო ჩვიდმეტ ადმინისტრაციულ ერთეულად და ყველას მიენიჭა თანაბარი უფლებები და ავტონომია. ავტონომიის მიღების შედეგად კატალონიის უმთავრესი პოლიტიკური პარტია გახდა „Convergencia i Unio – CiU“, რომელსაც სათავეში ზემოთ უკვე ნახსენები ხორდი პუიოლი ჩაუდგა, რომელიც გახდა კიდევ 1980 წლის რეგიონალური არჩევნების შედეგად კატალონიის პრეზიდენტი. CiU-ს ძირითადად კონკურენციას უწევდა კატალონიის სოციალისტური პარტია (PSC – Partits dels Socialistes del Catalunya). CiU-ს პოლიტიკის უმთავრესი მიზანი იყო, რაც შეიძლება მეტი სარგებლის მიღება ესპანეთისგან და გაფართოებულიყო ავტონომია და შენარჩუნებული ყოფილიყო ეროვნული იდენტობის მახასიათებლები, განსაკუთრებით კი კატალონიური ენა. სწორედ ამიტომ, 1980 წლიდან 2003 წლამდე, ხდებოდა კატალონიური ენის წახალისება, ამ პერიოდში მუდმივად CiU მართავდა რეგიონს. საპირისპიროდ სოციალისტური პარტია უფრო მეტად ესპანეთის ინტერესების გამტარებელი იყო, რომელმაც 2003 წელს დაასრულა CiU-ს 23 წლიანი მმართველობა კატალონიაში. (Grejsen, 2011, 10)

აღნიშნული პერიოდიდან უკვე იწყება კატალონიური ნაციონალიზმის ახალ ეტაპზე გადაყვანა და რადიკალიზაცია, რომლის შემდეგაც უკვე კატალონიაში მოხდა რეფერენდუმების ჩატარება და საბოლოოდ დამოუკიდებლობის გამოცხადება.

3.2 კატალონიური ნაციონალიზმის რადიკალიზაცია

ოცდამეერთე საუკუნიდან უკვე დიწყო კატალონიური ნაციონალიზმის რადიკალიზაცია და სწორედ აღნიშნული პერიოდიდან იწყება ის მოვლენები, რომელიც საბოლოოდ დამოუკიდებლობის გამოცხადების უშედეგო მცდელობით დასრულდა და ლოკალურ დონეზე ესპანეთის, ხოლო გლობალურ დონეზე ევროკავშირის სტაბილურობას შეუქმნა საფრთხე ადგილობრივმა პოლიტიკურმა ელიტამ.

კატალონიური ნაციონალიზმის რადიკალიზაციის დასაწისად შეიძლება 2010 წელი იქნეს მიჩნეული, რომლის უმთავრეს გამომხატველ ფაქტორად შეიძლება ჩაითვალოს კატალონიის ინტერესების გამტარებელი მთავარი პოლიტიკური პარტიის დაბრუნება რეგიონალური ხელისუფლების სათავეში, რომელიც რა თქმა უნდა დაგვირგვინება იყო, იმ ფაქტის, რომ კატალონიაში ნაციონალიზმი თანდათან უფრო რადიკალური გახდა. აღსანიშნავია ისიც, რომ აღნიშნული პარტია, სწორედ ამ არჩევნების დროს წინ იყო ყველაზე რადიკალური. საპარლამენტო არჩევნებში „Convergencia i Unio – CiU“-მ 38 პროცენტი და შესაბამისად 62 მანდატი მოიპოვა, „გენერალიტეტში“ არსებული 135 ადგილიდან. (Les eleccions: Parlament de Catalunya, 2010). „Esquerra Republicana de Catalunya – ERC“-მ ანუ კატალონიის მემარცხენე-რესპუბლიკელთა პარტიამ, რომელიც დამოუკიდებლობისთვის მებრძოლად ითვლება ხმების 7 პროცენტი მიიღო, რაც გენერალიტეტში 10 მანდატს ნიშნავდა. ERC-ს მსგავსად 10 მანდატი და 7,37 პროცენტი მიიღო კატალონიის მწვანეთა პარტიამ (Iniciativa per Catalunya Verds) (Les eleccions: Parlament de Catalunya, 2010). მწვანეთა პარტია თავისი იდეოლოგიიდან გამომდინარე

ევროპელ ხალხთა თვითგამორკვევას და შემდეგ მათ თავისუფლებას ემხრობა. ამ ხალხებში კი მოიაზრებს რა თქმა უნდა პირველ რიგში კატალონიელებს, ბასკებს, კორსიკელებს და ა.შ. რაც შეეხება კატალონიის სოციალისტურ პარტიას (PSC – Partits dels Socialistes del Catalunya), რომელიც როგორც უკვე აღინიშნა ესპანეთის ცენტრალური ხელისუფლების ინტერესების გამტარებელია კატალონიაში არჩევნებში ხმების 18 პროცენტი და შესაბამისად პარლამენტში 28 მანდატი მიიღეს. დანარჩენი ხმები კატალონიის სხვადასხვა პარტიებზე გადანაწილდა, და აქედან აღნიშვნის ღირსია კატალონიის სახალხო პარტია (Partit Popular de Catalunya), რომელმაც ხმების 12 პროცენტი და 18 მანდატი. სახალხო პარტია არის ერთ-ერთი ყველაზე ძლიერი იუნიონისტი პარტია კატალონიაში და ის არის ესპანეთის სახალხო პარტიის რეგიონული განყოფილება. კატალონიის გენერალიტეტის პრეზიდენტად არჩეულ იქნა „Convergencia i Unio – CiU“-ს კანდიდატი არტურ მასი გავარო. საბოლოოდ, მიუხედავად იმისა, რომ კატალონიური ნაციონალიზმის გამტარებელ პარტიებში არ იყო ერთიანობა, თუმცა კატალონიის ესპანეთისგან გამოყოფას შორეულ პერსპექტივაში მაინც მოიაზრებდნენ „გენერალიტეტში“ 135-დან 86 ადგილი დაიკავეს, და მიუხედავად იმისა, რომ ამ პარტიებს ფუნდამენტური განსხვავებები, მაინც მსგავსმა ფაქტმა ხელი შეუწყო კატალონიური ნაციონალიზმის კიდევ უფრო რადიკალიზაცია (Les eleccions: Parlament de Catalunya, 2010). მნიშვნელოვანია ისიც, რომ მმართველ პარტიას, დიდი ძალაუფლება მიიღო და შესაძლებელი გახდა კატალონიას უკვე ჩატარებინა რეფერენდუმები საკუთარ სტატუსთან დაკავშირებით.

თუმცა საინტერესოა, თუ რამ გამოიწვია, კატალონიური ნაციონალიზმის გაძლიერება და რადიკალიზაცია 2010 წლის არჩევნებამდე, ვინაიდან ასეთი რადიკალური შედეგის მიღება მოკლე პერიოდში არ მომხდარა. აღნიშნული უმთავრესი მიზეზი ესპანეთის ცენტრალური ხელისუფლების მიერ გატარებული პოლიტიკა გახდა. ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაწილი, იყო კატალონიის ბიუჯეტი, რომლის ფარგლებშიც კატალონიაში ჩატარდა კიდევ რეფერენდუმი 2006 წელს და ძირითადი მოტივი იყო კატალონიას თავად ეწარმოებინა საკუთარი ეკონომიკური პოლიტიკა, ვინაიდან

გადასახადების სახით, კატალონიიდან გაცილებით მეტი აქტივები შედიოდა ესპანეთის ბიუჯეტში, ვიდრე შემდეგ თავად კატალონიელები იღებდნენ უკან ცენტრალური ხელისუფლებისგან (Guibernau, 2014). ესპანეთის ხელისუფლებამ ასევე შეწყვიტა სხვადასხვა სოციალური პროგრამების დაფინანსება კატალონიაში, აიწია საპენსიო ასაკი 65-დან 67 წლამდე, ასევე კატალონიელებს მიაჩნდათ, რომ ესპანეთი აფერხებდა რეგიონის ეკონომიკის კიდევ უფრო განვითარებას. აღნიშნულს წინასაარჩევნოდ კარგად იყენებდა ნაციონალიზმის იდეებით გაჟღენთილი პარტიები და პირველ რიგში „Convergencia i Unio – CiU“, რომლის ლიდერებიც არ ერიდებოდნენ პოპულისტურ განცხადებებს და მიიჩნევდნენ, რომ ესპანეთი კატალონიას ქურდავდა და აღვივებდნენ ნაციონალიზმის რადიკალიზაციას კატალონიაში (Meritxell, 2012). ასევე, მთავარი აქცენტი კეთდებოდა, იმაზე, რომ კატალონიის, როგორც ერთერთი ყველაზე მდიდარი რეგიონის, ხარჯზე ხდებოდა ესპანეთის სხვა ღარიბი რეგიონების დახმარება, რაც ასევე ხელს უწყობდა რეგიონში ნაციონალიზმის გაღვივებას.

მეორეს მხრივ, ესპანეთმა შეძლო და ჩამოაყალიბა ფედერაციული სისტემა, რომელიც კარგად მუშაობდა მეოცე საუკუნის ბოლომდე მშვიდობის და სტაბილურობის შენარჩუნებისთვის და ასევე, სწრაფი ეკონომიკური განვითარებისთვის. ესპანეთის ხელისუფლება ახერხებდა ეკონომიკური პოლიტიკის მეშვეობით ღარიბ რეგიონებსაც უპრობლემოდ შეძლებოდათ გარკვეული ფინანსური სირთულეების გადაჭრა, თუმცა ოცდამეერთე საუკუნის დასაწყისში კატალონიაში წააწყდა ზემოთ აღნიშნულ სირთულეებს, სადაც ნაციონალისტურად განყობილმა პარტიებმა კარგად გამოიყენეს ის ფაქტი, რომ ესპანეთის ცენტრალურ ხელისუფლებას გააჩნდა ბერკეტები სრულიად ეკონტროლებიდა რეგიონების მიერ დახარჯული თანხები და ასევე გააჩნდა ექსკლუზიური უფლება აეკრიფა გადასახადები. სწორედ აღნიშნულმა ეკონომიკურმა პოლიტიკამ, კატალონიაში ოცდამეერთე საუკუნის პირველი ათწლეულის ბოლოს გამძაფრა სიტუაცია, და კატალონიელები ასე გაუკეთებეს ანალიზი ამ საკითხს: რეგიონი რომელიც ბიუჯეტში ერთ-ერთი უმსხვილესი გადამხდელია და 7,5 მილიონიანი მოსახლეობა ყავს თავადაც შეუძლია გადაჭრას საკუთარი ფინანსური

პრობლემები. ხშირად ასეთი განცხადებები კი ნაციონალისტური იდეების მატარებელიცაა, რომ კატალონიას თავისუფლად შეუძლია საკუთარი სახელმწიფოს შექმნა (Garcia-Mila, Mcguire, 2014). 2010 წლის არჩევნები კი სწორედ აღნიშნულის დაგვირგვინება გახდა, რომელმაც უკვე საფუძველი მოუმზადა კატალონიური ნაციონალიზმის კიდევ უფრო რადიკალიზაციას, 2014 და 2017 წლების რეფერენდუმებს და საბოლოოდ დამოუკიდებლობის გამოცხადებას, რომელიც უშედეგო აღმოჩნდა.

3.3 კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობა და შიდა პოლიტიკური სიტუაცია (2014-2017)

ნაშრომითვის უმნიშვნელოვანეს ფაქტორებს წარმოადგენს და კატალონიაში ნაციონალიზმის კიდევ უფრო რადიკალიზაციას უკავშირდება ორი მნიშვნელოვანი მოვლენა, კატალონიის 2014 და 2017 წლების რეფერენდუმები და შემდეგ უკვე ამის საფუძველზე დამოუკიდებლობის გამოცხადება, რომლებიც, რა თქმა უნდა, კავშირშია ერთმანეთთან ისევე, როგორც ზემოთ მოყვანილი თითოეული მოვლენა პირდაპირ თუ ირიბად. ასევე, აღნიშნულ რეფერენდუმებთან და დამოუკიდებლობის გამოცხადებასთან ერთად, ვერ მოხდება ესპანეთის უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებებთან გვერდის ავლა, რომლის მიხედვითაც ორივე რეფერენდუმი და დამოუკიდებლობის გამოცხადებაც უკანონოდ ჩაითვალა, ვინაიდან როგორც უკვე აღინიშნა ესპანეთის 1978 წლის კონსტიტუციით ქვეყნის ტერიტორიული ერთიანობის საკითხი უნდა გაირკვეს რეფერენდუმით და უნდა ჩატარდეს მთელი ქვეყნის მასშტაბით და არა ერთ კონკრეტულ რეგიონში.¹

¹ ვინაიდან, ესპანეთის უზენაესმა სასამართლომ უკანონოდ ცნო 2014 და 2017 წლების რეფერენდუმები, ნაშრომში გამოყენებული სიტყვა „რეფერენდუმი“ განმარტავს აღნიშნულ ორ მოვლენას, რომ არ მოხდეს მოვლენების არევა და არ ემსახურება აღნიშნული ორი მოვლენის ლეგიტიმაციას.

დამოუკიდებლობის რეფერენდუმების ჩატარების მცდელობა მანამდეც იყო კატალონიაში 2009-2011 წლებში, რომელსაც დამოუკიდებლობისთვის მებრძოლი სხვადასხვა პარტიები ხელმძღვანელობდნენ, თუმცა მიუხედავად დადებითი შედეგისა, ამ ეგრეთ წოდებულ რეფერენდუმებზე აქტივობა ძალიან დაბალი იყო.

კატალონიაში 2014 წლის 9 ნოემბერს გაიმართა პირველი რეფერენდუმი, რომლის მიხედვითაც უნდა მომხდარიყო კატალონიელთა მიერ საკუთარი თვითგამორკვევის შესახებ აზრის დაფიქსირება, კატალონიის პოლიტიკური მომავლის განსაზღვრა და სურდათ თუ არა კატალონიელებს რეგიონი სუვერენული სახელმწიფო გამხდარიყო (Gyldenkerne, 2014). მას შემდეგ, რაც ესპანეთის კონსტიტუციურმა სასამართლომ უკანონოდ ცნო რეფერენდუმი, კატალონიის მთავრობამ რეფერენდუმის ნაცვლად „გამოკითხვის პროცესის“ სტატუსი მიანიჭა აღნიშნულ პროცესს. გამოკითხვა შედგებოდა ორი მთავარი შეკითხვისგან, რომლებიც იყო, სურდათ თუ არა მოქალაქეებს კატალონია გამხდარიყო სახელმწიფო და პირველ შეკითხვაზე დადებითი პასუხის შემთხვევაში, პასუხი უნდა გაეცათ სურდათ თუ არა, რომ კატალონია გამხდარიყო დამოუკიდებელი სახელმწიფო. რეფერენდუმში მონაწილეთა რაოდენობამ 2,3 მილიონი შეადგინა, რაც გულისხმობდა 37 პროცენტთან აქტივობას, ხოლო რაც შეეხება გამოკითხვის შედეგებს თითქმის 81 პროცენტმა ორივე შეკითხვას დადებითად გასცა პასუხი, რაც ნიშნავდა იმას, რომ 81 პროცენტს სურდა კატალონია გამხდარიყო დამოუკიდებელი სახელმწიფო. როგორც ზემოთ აღინიშნა, 2010 წლის არჩევნებში კატალონიური ნაციონალიზმის რადიკალიზაციის შემოქმედმა პარტიებმა ჯამში მიიღეს 86 მანდატი, და ამ პარტიებიდან ორი ედგა სათავეში 2014 წლის რეფერენდუმს. „Convergencia i Unio – CiU“-ს და კატალონიის მემარცხენე რესპუბლიკელთა პარტიის - ERC-ს ინიციატივით „გენერალიტეტმა“ 2012 წელს მოახდინა მისი რატიფიცირება და ამ რეფერენდუმის დაგეგმვა (Castro, 2014). გენერალიტეტმა მიიღო გადაწყვეტილება, რომ კატალონიელ ხალხს ქონდათ უფლება თავისუფლად და დემოკრატიულად გადაეწყვიტათ საკუთარი მომავალი რეფერენდუმზე. პარლამენტში აღნიშნულ იდეას მხარი 85-მა წევრმა დაუჭირა 41-ის წინააღმდეგ. რეფერენდუმის ჩატარება „Convergencia

i Unio – CiU”-ს ერთ-ერთ წინასაარჩევნო დაპირებას წარმოადგენდა და მისი ჩატარებით გაიხანგრძლივა მთავრობის ხელმძღვანელობა არტურ მასმა. საგულისხმოა ისიც, რომ ყველაზე ძლიერი ნაციონალისტური პოლიტიკური პარტია „Convergencia i Unio – CiU“ განიხილავს არა მხოლოდ ესპანეთისგან სეცესიას, არამედ კონფედერაციას ესპანეთთან ერთად. მიშვნელოვანი მოვლენა მოხდა ასევე 2013 წლის დასაწყისში, 23 იანვარს, როდესაც კატალონიის „გენერალიტეტმა“ „სუვერენიტეტის დეკლარაციას და კატალონიელი ხალხის უფლებას თავად გადაეწყვიტა საკუთარი მომავალი“ დაუჭირა მხარი (Jones, 2017). 2013 წლის ბოლოს კი, კატალონიის ნაციონალისტურად განწყობილმა პარტიებმა მიაღწიეს შეთანხმებას რეფერენდუმის თარიღზე, 2014 წლის 9 ნოემბერი, რეფერენდუმზე არსებული შეკითხვების ფორმულირებებზე, რომელზეც ზემოთ უკვე იქნა აღნიშნული და ასევე თუ ვინ მიიღებდა მონაწილეობას მასში. 2014 წლის რეფერენდუმში მონაწილეობა შეეძლებოდათ, მინიმუმ 16 წლის ასაკის მოქალაქეებს, რომლებიც შემდეგ კრიტერიუმებს აკმაყოფილებდნენ: რომლებიც იყვნენ ესპანეთის მოქალაქეები და ცხოვრობდნენ კატალონიის რეგიონის ტერიტორიაზე და მოქალაქეები, რომლებიც ცხოვრობდნენ კატალონიის ფარგლებს გარეთ, თუმცა გარკვეული კავშირი გააჩნდათ კატალონიასთან. ასეთი მოქალაქეების რიცხვი კი, დაახლოებით 6 მილიონს წარმოადგენდა. როგორც უკვე აღინიშნა ესპანეთის პოლიტიკური სისტემით აღნიშნული რეფერენდუმი ჩაითვალა უკანონოდ, თუმცა, 9 ნოემბერს მაინც ჩატარდა მოქალაქეთა გამოკითხვის სახელით. ესპანეთის უზენაესმა სასამართლომ უკანონოდ 2013 წლის 23 ცნო სუვერენიტეტის დეკლარაციაც. ხოლო ესპანეთის პრემიერ მინისტრის, მარიანო რაიოს განცხადებით ასეთი რეფერენდუმი არ ჩატარდებოდა და მისი მცდელობაც კი ჩაითვლებოდა უკანონოდ (Jones, 2017). კატალონიის „გენერალიტეტი თავის მხრივ, ყოველგვარ ინსტრუმენტს იყენებდა, რომ მოეხდინა რეფერენდუმის და მისი შემდეგი მოვლენების ლეგიტიმაცია დიალოგის საშუალებით, რომელიც ასევე „გენერალიტეტმა“ დაამტკიცა 2014 წლის დეკემბერში, იმ შემთხვევაში თუ კატალონიის რეფერენდუმი დადებითად დასრულდებოდა, თუმცა,

ესპანეთის შიდა პოლიტიკური სისტემის ფონზე მცდელობა განუხორციელებელი გამოდგა.

რაც შეეხება რეფერენდუმის შედეგებს, როგორც უკვე აღნიშნა 2,3 მილიონმა ადამიანმა მიიღო რეფერენდუმში მონაწილეობა და 81-მა პროცენტმა ხმა კატალონიის დამოუკიდებელ სახელმწიფოს მისცა ხმა, აქტივობამ კი 37 პროცენტი შეადგინა. ესპანეთის მთავრობის აზრით დიდი შეცდომა იყო აღნიშნული რეფერენდუმის ჩატარება, იმის გათვალისწინებითაც რომ კატალონიის მოსახლეობის ორმა მესამედმა საერთოდ არც მიიღო მონაწილეობა მასში, ხოლო არტურ მასის წინააღმდეგ სასამართლოს მოუწოდა გამოძიების დაწყება, ეს ასეც მოხდა და მის და კატალონიის მთავრობის სხვა წევრებზე აღიძრა საქმე სამოქალაქო დაუმორჩილებლობის საფუძველზე. საბოლოოდ, არტურ მასს 2017 წლის თებერვალში დაედო მსჯავრი და 2 წლით მოიკვეთა პოლიტიკური აქტივობიდან (Mowat, 2017).

ფაქტია, რომ ესპანეთის შიდა პოლიტიკურმა სისტემამ 2014 წლის რეფერენდუმის ჩატარებისთვისთვის ყოველგვარი ინსტრუმენტი მოუსპო კატალონიის მთავრობას და შესაბამისად, მათი ყოველგვარი ქმედება გამოაჩინა, როგორც სეპარატიზმი და არა როგორც თვითგამორკვევა. შესაბამისად, კატალონიის მთავრობის ქმედებები, რომ მომხდარიყო აღნიშნული გამოკითხვის და მის წინ არსებული მოვლენების ლეგიტიმაცია და ამის საფუძველზე ესპანეთთან გარკვეულ მოლაპარაკებებზე წასვლა უშედეგო აღმოჩნდა. კატალონიის მთავრობის ლიდერის ქმედებები შეფასდა, როგორც დაუმორჩილებლობა, სეპარატიზმის მცდელობა, სტაბილურობის დარღვევა და ა.შ. თუმცა, მიუხედავად ამისა, კატალონიის ხელისუფლებამ კვლავ გააგრძელა მსგავსი პოლიტიკა, რასაც უკვე 2017 წლის რეფერენდუმი მოჰყვა.

2017 წლის რეფერენდუმი ცნობილია დამოუკიდებლობის რეფერენდუმის სახელით. აღნიშნული მოვლენის დაგეგმვა უკვე 2015 წლიდან დაიწყო, როდესაც კატალონიაში რეგიონალური საპარლამენტო არჩევნები ჩატარდა და კვლავ ნაციონალისტურმა პარტიებმა გაიმარჯვეს. აღნიშნული პარტიები გაერთიანებულ კოალიციაში

გაერთიანდნენ და ჩამოაყალიბეს პარტია Junts Pel Si, რომლის მთავარი მიზანიც უკანასკნელ წლებში არსებული პოლიტიკის გაგრძელება იქნებოდა. კოალიციაში გაერთიანებულები იყვნენ „Convergencia i Unio – CiU“, კატალონიის მემარცხენე-რესპუბლიკელთა პარტია - ERC, კატალონიელი დემოკრატები - DC და მემარცხენე მოძრაობა. არტურ მასი ლიდერობდა კოალიციას, თუმცა მასე შემდეგ, რაც მას ორი წლით აეკრძალა პოლიტიკური საქმიანობა, კოალიციას სათავეში კარლეს პუჩემონტი ჩაუდგა, რომელიც 2016 წლის 10 იანვარს გახდა კატალონიის 130ე პრეზიდენტი და რომლის სახელსაც უკავშირდება კატალონიის 2017 წლის რეფერენდუმის ჩატარება და შემდეგ უკვე დამოუკიდებლობის გამოცხადებაც.

სწორედ 2015 წლის რეგიონული საპარლამენტო არჩევნების დროს, კოალიციის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი დაპირება იყო ის, რომ კატალონიაში ჩატარდებოდა დამოუკიდებლობის რეფერენდუმი 2017 წელს, 2014 წლის უკვე აღწერილი რეფერენდუმის საფუძველზე.

საბოლოოდ 2017 წლის სექტემბერში მოხდა კატალონიის დამოუკიდებლობის რეფერენდუმის დაგეგმვა. პირველი შეკითხვები კატალონიის რეფერენდუმის ჩატარებისას საარჩევნო პროცესმა გამოიწვია. ესპანეთში ყოველგვარ საარჩევნო პროცესებს ხელმძღვანელობს ესპანეთის მთავრობა, შესაბამისად არჩევნებისთვის განკუთვნილ ყოველგვარ პროცედურებს და საჭიროებებს უზრუნველყოფს ესპანეთის ცენტრალური ხელისუფლება. შესაბამისად, იმის გათვალისწინებით, რომ კატალონიის რეგიონულმა მთავრობამ საკუთარი ინიციატივით გადაწყვიტა უზენაესი სასამართლოს მიერ უკანონოდ მიჩნეული რეფერენდუმის ჩატარება, ამ ფაქტითაც მოაკლდა ლეგიტიმაცია რეფერენდუმს. ასევე კატალონიის პროკურატურა დაინტერესდა იმ ფინანსური ხარჯებით, რაც რეფერენდუმის ჩატარების პროცესისთვის იყო საჭირო, ვინაიდან პროცესი არ იყო სანქცირებული ესპანეთის ხელისუფლებისგან. შესაბამისად, პროცესებზე გაწეული ყველა ხარჯი შესაძლოა ბიუჯეტის არამიზნობრივი ხარჯვა. თუმცა საბოლოოდ გამოიკვეთა, რომ საარჩევნო პროცედურები არ იყო დაფინანსებული

ბიუჯეტიდან, თუ საიდან მოხდა მისი დაფინანსება დღესაც მიმდინარეობს ამაზე გამოძიება. ასევე, შედეგების აღრიცხვა არ მოხდა ცენტრალურ ხელისუფლებაზე დაქვემდებარებული სტატისტიკის ბიუროს მიერ და შესაბამისად მისი ლეგიტიმაცია ამანაც დააყენა ეჭვქვეშ. ეს ფაქტორები რეფერენდუმის ჩატარებამდეც იყო ცნობილი კარლეს პუჩემონტისთვის, თუმცა ის რეფერენდუმის საკითხზე იყო შეუვალი და რეფერენდუმი მაინც ჩატარდებოდა მისი თქმით, ხოლო როდესაც ესპანეთის უზენაესმა სასამართლომ 2017 წლის 7 სექტემბერს უკანონოდ სცნო რეფერენდუმის ჩატარების შესახებ კატალონიის „გენერალიტეტის“ მიერ მიღებული გადაწყვეტილება, პროცესებში მონაწილეობა შეეზღუდა და აკრძალა კატალონიის ხელისუფლების წარმომადგენლების ნაწილს, მედიის და კატალონიის მუნიციპალიტეტების უმრავლესობას მონაწილეობა მიეღოთ რეფერენდუმის ორგანიზების პროცესში. 948 მუნიციპალიტეტიდან ჯამში 726-მა უპასუხა ამ აკრძალვას, რომელთაგანაც 682 მუნიციპალიტეტის გადაწყვეტილებით რეფერენდუმს მხარს დაუჭერდნენ მაინც. თუმცა, დიდმა ქალაქებმა, ან არ დაუჭირეს მხარი რეფერენდუმს, ან კიდევ საკუთარი გადაწყვეტილების შესახებ განცხადება კონკრეტულად არ დაუფიქსირებიათ.

რეფერენდუმის ჩატარებამდე კიდევ რამოდენიმე მნიშვნელოვანი ფაქტი მოხდა. ორგანიზების პროცესში ხელისუფლების 14 წევრის დააკავა ესპანეთის სამოქალაქო გვარდიამ და პოლიციამ, ასევე, პოლიცია შეიჭრა იმ ორგანიზაციებში, რომლებიც საარჩევნ ბიულეტენებს ბეჭდავდნენ, რასაც მოსახლეობისგან წინააღმდეგობა მოჰყვა და მასობრივი პროტესტი. კატალონიელების მოთხოვნა იყო გათავისუფლებულიყვნენ დაკავებულები და ასევე მომხდარიყო რეფერენდუმის მშვიდობიან გარემოში ჩატარება. აღსანიშნავია, რომ კატალონიის პოლიცია მოთხოვნის მიუხედავად არ დაეხმარა ამ პროცესების დროს ესპანეთის პოლიციას, შესაბამისად, პროცესების დასრულების შემდეგ მათზეც დაიწყო გამოძიება.

ნაშრომისთვის მნიშვნელოვანი ნაწილია ესპანეთის ხელისუფლების ქმედებები, რეფერენდუმის ჩატარების დაგეგმვისა და განხორციელების დროს. მიუხედავად, იმისა,

რომ ესპანეთის პოლიციამ გარკვეულ შემთხვევებში გადააჭარბა საკუთარ უფლება-მოვალეობებს, მათი ქმედებები მაინც შეიძლება ჩაითვალოს ლეგიტიმურად, რადგან კატალონია ამ ეტაპზე ესპანეთის შემადგენლობაში იმყოფება და შესაბამისად, თვითგამორკვევამ არ უნდა მიიღოს სეპარატიზმის სახე. კატალონიის ხელისუფლება რეფერენდუმის ჩატარებამდე არღვევდა ესპანეთის კონსტიტუციას, ასევე, უარყო ესპანეთის უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილება და ასევე, კატალონიის სამთავრობო ერთეულები არ ემორჩილებოდნენ ესპანეთის ცენტრალური ხელისუფლების მოთხოვნებს ხშირ შემთხვევებში. მეორეს მხრივ, კატალონიაში სახელისუფლებო დონეზე, იმდენად ღრმად იყო გამჯდარი დამოუკიდებლობის მოპოვების იდეა, რო ხშირ შემთხვევაში ვერ მოხდა მოვლენების სწორად შეფასება მათ მიერ, მაგრამ პროცესების მიმდინარეობა აჩვენებს ერთ ფაქტს, რომ წლიდან წლამდე კატალონიაში ნაციონალიზმი უფრო და უფრო მწვავე ხდება, ესპანეთს კი უწევს უფრო და უფრო ძლიერი ინსტრუმენტებით დაუპირისპირდეს კატალონიის თვითგამორკვევას.

რაც შეეხება უშუალოდ რეფერენდუმის ჩატარებისას მიმდინარე პროცესებს, როგორ უკვე აღინიშნა, რეფერენდუმი 2017 წლის 1 ოქტომბერს დაანონსდა კატალონიის ხელისუფლების მიერ, 22 სექტემბერს კი, ესპანეთის უზენაესმა სასამართლომ „გენერალიტეტის“ ეს გადაწყვეტილებაც უკანონოდ ცნო და კატალონიის რეგიონალურ საარჩევნი კომისიას აეკრძალა პროცესებში მონაწილეობა. რაც შეეხება შეკითხვას, კატალონიელებს პასუხი უნდა გაეცათ შემდეგზე, სურდათ თუ არა კატალონია გამხდარიყო დამოუკიდებელი სახელმწიფო, რომელსაც რესპუბლიკის ფორმა ექნებოდა. რეფერენდუმში მონაწილეობა შეეძლო 18 წელს გადაცილებულ კატალონიაში მცხოვრებ პირს და ასევე საზღვარგარეთ მცხოვრებ ესპანეთის მოქალაქეებს, რომელთაც კატალონიაში ცხოვრების მოწმობა გააჩნდა. საარჩევნო პროცესებში ჩაერთო საერთაშორისო დამკვირვებლებიც, ამერიკის შეერთებული შტატებიდან, ევროპის სხვადასხვა ქვეყნებიდან და საერთაშორისო ორგანიზაციებიდან დაახლოებით ასამდე ექსპერტი აკვირდებოდა ექსპერტებს, თუმცა ესპანეთის ეროვნული გვარდიის

ქმედებებიდან გამომდინარე, რომელმაც ყველაფერი გააკეთა, რომ ჩაშლილიყო გამოკითხვის პროცესი, საერთაშორისო დამკვირვებლების დასკვნით რეფერენდუმის შედეგები ვერ ჩაითვლებოდა ვალიდურად, რადგან საერთაშორისო სტანდარტების მინიმალური კრიტერიუმებიც კი ვერ დააკმაყოფილა პროცესებმა. პოლიციის მიერ ხშირად ხდებოდა საარჩევნო ბლოკების დარბევა, ხალხისთვის მოწოდება დაეფიქსირებინათ საკუთარი აზრი არჩევნებზე და ასევე საარჩევნო ყუთების გატაცებაც. კატალონიის მთავრობის ცნობით პოლიციის ქმედებების გამო ჯამში 1000-მდე ადამიანი დაშავდა. აღნიშნულმა პროცესებმა მნიშვნელოვნად შეარყია, ამ რეფერენდუმის ვალიდურობა, თუნდაც მისი არალეგიტიმურობის ფარგლებშიც. კატალონიის რეგიონული მთავრობის მონაცემებით 2017 წლის დამოუკიდებლობის რეფერენდუმს ჯამში დაახლოებით 2,3 მილიონამდე ამომრჩეველი დაესწრო, რომელთა 92მა პროცენტმა დააფიქსირა, რომ სურდათ დამოუკიდებელი სახელმწიფო გამხდარიყო კატალონია და მას ჰქონოდა რესპუბლიკის სახე, რეფერენდუმზე კი აქტივობა 43 პროცენტს მიაღწია, თუმცა, გაკეთდა ასეთი დასკვნაც, რომ ესპანეთის გვარდიის და პოლიციის შემავიწროვებელი ქმედებების არ არსებობის შემთხვევაში, რეფერენდუმზე აქტივობა გაცილებით მაღალი იქნებოდა. ესპანეთის ხელისუფლებამ მიერ კატალონიელთა შევიწროვება რეფერენდუმის შემდეგაც გაგრძელდა, როდესაც ხმის დამთვლელი პროგრამების დაბლოკვა მოხდა, ასევე ესპანურ მედიაში გავრცელდა ცნობები, რომ ერთ მოქალაქეს შეეძლო რამდენჯერმე მიეცა ხმა არჩევნებში, ასევე სხვა მრავალი დარღვევის შესახებ აკეთებდა აქცენტს ადგილობრივი მედია. საინტერესოა ის ფაქტიც, რომ ესპანეთის ხელისუფლების წარმომადგენლები განცხადებებს აკეთებდნენ რეფერენდუმის სხვადასხვა დეტალებზე და დარღვევებზე ასევე იმ ფაქტზე, რომ აქტივობა მხოლოდ 43 პროცენტი იყო, რის გამოც შედეგებს კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებდნენ, როცა რეფერენდუმი ისედაც არალეგიტიმურად იყო მიჩნეული სასამართლოს მიერ და მსგავსი სახის განცხადებების საჭიროება აღარ იყო.

კატალონიის რეგიონალურმა მთავრობამ, პუჩემონტის ხელმძღვანელობით, ლეგიტიმურად აღიარა რეფერენდუმის შედეგები და დაიწყო შემდეგი პროცესების

განვითარება, რაც მოიაზრებდა კატალონიის დამოუკიდებლობის გამოცხადებას. პუჩემონტის გადაწყვეტილებით, შედეგების გამოცხადებიდან ერთ კვირაშივე დაიწყებოდა შემდეგი აქტივობები. 10 ოქტომბერს კარლეს პუჩემონტის გამოსვლისას კატალონიის „გენერალიტეტში“, მან განაცხადა, რომ რეფერენდუმის შედეგები იყო ლეგიტიმური და შესაბამისად, მიიჩნევდა, რომ კატალონია უნდა გამხდარიყო დამოუკიდებელი სახელმწიფო რესპუბლიკის სახით და მოუწოდა პარლამენტს მიეღო დამოუკიდებლობის აქტი. ცენტრალური ხელისუფლების ქმედებებმაც არ დააყოვნა და პუჩემონტს მოთხოვეს აეხსნა, თუ რას გულისხმობდა ის აღნიშნული განცხადებით და ნიშნავდა, თუ არა ეს დამოუკიდებლობის გამოცხადებას, ასევე ესპანეთის სოციალისტ მუშათა პარტიას დაავალა პირდაპირი კონტროლი დაემყარებინა კატალონიაზე და გაეტარებინა ყველა საჭირო რეფორმა. კარლეს პუჩემონტის განცხადებით კი, მისი გამოსვლით კატალონია დამოუკიდებლობას გამოაცხადებდა უახლოეს დღეებში, რაც საბოლოოდ ასეც მოხდა, 2017 წლის 27 ოქტომბერს, მიუხედავად იმისა, რომ ესპანეთმა მას მოთხოვნა წაუყენა გაეუქმებინა თავისი გადაწყვეტილება, „გენერალიტეტმა“ მხარი დაუჭირა 70 ხმით 10-ის წინააღმდეგ კატალონიის დამოუკიდებლობას, ოპოზიციის ნაწილმა კი პროტესტი გამოუცხადა გენერალიტეტს. ესპანეთის ცენტრალური ხელისუფლების პასუხი კი იყო ის რომ, ამოქმედა კონსტიტუციის 155 მუხლი, რომლის მიხედვითაც პირდაპირი კონტროლი დაამყარა კატალონიის რეგიონზე. გასათვალისწინებელია ის ფაქტიც, რომ ესპანეთის ცენტრალური ხელისუფლება ხისტი არ ყოფილა ამ გადაწყვეტილების მიღებისას და პუჩემონტის ხელისუფლებას შესთავაზეს კიდევ გაეუქმებინა ეს გადაწყვეტილება და დანიშნულიყო რიგგარეშე რეგიონალური საპარლამენტო არჩევნები.

საბოლოოდ, აღნიშნული მოვლენები კარლეს პუჩემონტის გაქცევით დასრულდა და ესპანეთმა კონსტიტუციის 155 მუხლის საფუძველზე პირდაპირი კონტროლი დაამყარა კატალონიაზე. ესპანეთის პროკურატურამ კი, დაიწყო გამოძიება კატალონიელი ოფიციალური პირების საწინააღმდეგოდ და გამოძიება ეხლაც მიმდინარეობს. უკვე არალეგიტიმურმა „გენერალიტეტმა“ პუჩემონტს საპატიო პრეზიდენტის წოდება

მიანიჭა. მიუხედავად იმისა, რომ ესპანეთმა შეძლო და 2017 წლის ბოლოს გარკვეულწილად ჩაახშო კატალონიური ნაციონალიზმის გამოვლინება, მაინც რთულ მოვლენასთან აქვს საქმე როგორც ესპანეთის ხელისუფლებას, ასევე, ევროკავშირს, რადგან ფაქტია, 2014-2017 წლებში კატალონიაში განვითარებულმა მოვლენებმა მნიშვნელოვანი პრობლემები შექმნა. ნაშრომის შემდეგ ქვეთავებში დეტალურად განხილული იქნება ესპანეთის შიდა პოლიტიკური სისტემა, რამაც მოახერხა და კატალონიის ხელისუფლების ქმედებები სეპარატიზმის ჭრილში გადაიყვანა და არ მისცა საშუალება პროცესების ლეგიტიმაციისთვის, რამაც შესაბამისად, ვერ პოვა მხარდაჭერა ვერც ევროკავშირის ინსტიტუტებში და წევრ სახელმწიფოებში, მხოლოდ ერთი ნაწილის გარდა, რაც მოიაზრებს ესპანეთის ეროვნული გვარდიის და პოლიციის ქმედებებს კატალონიაში და ამ შემთხვევაშიც გაკვრით მოხდა ესპანეთის ხელისუფლების გაკრიტიკება, რომ მომხდარიყო მშვიდობიან ფორმატში და დიალოგის რეჟიმში პროცესის დასტაბილურება. აღნიშნული დეტალურადაა აღწერილი ნაშრომის შემდეგ ქვეთავებში.

3.4. ესპანეთის შიდა პოლიტიკური სისტემა

ესპანეთის პოლიტიკურ სისტემაზე ნაშრომის წინა ქვეთავში, გარკვეული წარმოდგენები შეიქმნა. ესპანეთის პოლიტიკური ელიტა მრავალი ინსტრუმენტით დაუპირისპირდა კატალონიის მთავრობას, პირველ რიგში რეფერენდუმების ხელის, ხოლო შემდეგ კი უკვე დამოუკიდებლობის გამოცხადების ხელის შეშლისთვის. ესპანეთის მიერ გამოყენებულმა ინსტრუმენტებმა კატალონიის გენერალიტეტის ქმედებები მოაქციეს სეპარატიზმის გამოვლინების ჩარჩოებში და არა თვითგამორკვევის მიმართულებით. ესპანეთის საკონსტიტუციო სასამართლო, ხელისუფლება, როგორც წინა თავში აღინიშნა, 2014 და 2017 წლების რეფერენდუმებისას ყოველ მეთოდს იყენებდა, რომ კატალონიელთა ქმედებების

დემონიზაცია მოეხდინა. ყველაზე მთავარი ინსტრუმენტი კი რომელიც ესპანეთს გააჩნია ეს არის ესპანეთის 1978 წლის კონსტიტუცია, რომლის მიხედვითაც ნებისმიერი რეგიონის მცდელობა, გარკვეული ცვლილებები მოახდინოს თავისი რეგიონალური მთავრობის ნებით საკუთარ სტატუსზე. აღნიშნული მუხლების, რომელიც დეტალურად იქნება განხილული ამ ქვეთავში, კონსტიტუციაში ჩადება, ერთგვარი პრევენციის სახედ შეიძლება ჩაითვალოს, ვინაიდან ფრანკოს პერიოდში და მანამდეც ხშირად ყოფილა ნაციონალიზმის გამოვლინების შემთხვევები კატალონიაში და შესაბამისად ესპანეთის დემოკრატიზაციის პროცესში და ახალი კონტიტუციის მიღებისას შესაძლო განწყობები გათვალისწინებული იქნა და შედმეგ კარგადაც იქნა გამოყენებული უკანასკნელი წლების მოვლენებისას, რომელიც კატალონიაში განვითარდა.

ესპანეთის კონსტიტუციით, ქვეყანა დაყოფილია ჩვიდმეტ ადმინისტრაციულ ერთეულად და ყველა რეგიონს თანაბარი უფლებები აქვთ, მცირე გამონაკლისების შემთხვევაში, მაგალითად კატალონიის რეგიონს გაცილებით უფრო დიდი ეკონომიკური თავისუფლება და თვითმართველობა გააჩნია ვიდრე სხვა რეგიონებს, ასევე ბასკეთის რეგიონიც გარკვეული სტატუსით და უფლებებით სარგებლობს ესპანეთის ფარგლებში, რომელიც კატალონიის მსგავსად ასევე ითვლება ესპანეთის ნაციონალისტურად განწყობილ რეგიონად, თუმცა ბასკეთში პირიქით ნაციონალიზმი თანდათან უფრო შერბილდა 80იანი წლების შემდეგ. კატალონიური და ბასკური ნაციონალიზმი განსხვავდებოდა ერთმანეთისგან, კატალონიური, როგორც უკვე აღინიშნა უფრო მეტად მიმართული ფართო ავტონომიის მოპოვებისკენ, ბასკური კი საპირისპიროდ გაცილებით უფრო რადიკალური იყო და თავიდანვე განიხილებოდა ესპანეთისგან გამოყოფის შესაძლებლობა. (Payne 1971, 39) თუმცა ოცდამეერთე საუკუნეში ბასკური ნაციონალიზმი აღარ არის ისეთი რადიკალური.

ესპანეთის კონსტიტუციის მერვე თავში, რომელიც ესპანეთის ტერიტორიულ მოდელს ეხება გათვალისწინებულია ერთი მნიშვნელოვანი პუნქტი, რომლის მიხედვითაც, თუ რომელიმე რეგიონის თვითგამორკვევის საკითხი დგება დღის წესრიგში და

გარდაუვალია გადაწყვეტილების მიღება, ესპანეთის ხელისუფლება, უზენაესი სასამართლოს დასკვნით იღებს გადაწყვეტილებას, ჩატარდეს რეფერენდუმი მთელი ქვეყნის მასშტაბით, ვინაიდან ესპანეთის 1978 წლის კონსტიტუციით აღიარებულია, რომ ქვეყნის ინტერესები და ტერიტორიული მთლიანობა უფრო მაღალ დონეზე დგას, ვიდრე ერთი კონკრეტული რეგიონის, შესაბამისად მთელი ქვეყნის მოსახლეობამ უნდა მიიღოს გადაწყვეტილება მისცეს თუ არა კონკრეტულ რეგიონს თვითგამორკვევის უფლება, შესაბამისად სხვა შემთხვევაში, როდესაც რეგიონი არ ემორჩილება კონსტიტუციას, უზენაეს სასამართლოს და საკუთარი ნებით ატარებს რეფერენდუმს დგება საკითხი, რომ რეგიონში არის სეპარატიზმის საფრთხე და უკვე ამოქმედდება ესპანეთის 1978 წლის კონსტიტუციის 155 ნაწილი, როლის მიხედვითაც თუ თვითმართველი რეგიონი არ ასრულებს დაკისრებულ მოვალეობას, რომელიც კონსტიტუციით ან სხვა კანონით აქვს, ან რეგიონის ქმედებები ეწინააღმდეგება ესპანეთის ინტერესებს, ასეთ შემთხვევაში ესპანეთის ხელისუფლებას შეუძლია აამოქმედოს ყველა შესაძლო საშუალება, რომ შესრულდეს რეგიონის მიერ ვალდებულება და დაკმაყოფილდეს ქვეყნის ინტერესები. (La Elaboracion de la Constitucion) შესაბამისად, 2017 წლის 27 ოქტომბერს აღიარებული დამოუკიდებლობის შემდეგ სწორედ ეს პუნქტი აამოქმედა ესპანეთის ხელისუფლებამ და პირდაპირი კონტროლი დაამყარა კატალონიაზე, სანამ რიგგარეშე არჩევნები ჩატარდა და ასევე მოხდა ქვეყნიდან კარლეს პუჩემონტის გაქცევა. ყველა საშუალების გამოყენებაში ასევე იგულისხმება ყველა ის მეთოდი, რაც ესპანეთმა გამოიყენა კატალონიის რეფერენდუმების და დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ: ძალოვანი სტრუქტურების გამოყენება რეფერენდუმის ჩასაშლელად, დევნის და გამოძიების დაწყება კატალონიელი მაღალი დონის პირების წინააღმდეგ, ესპანეთის უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებები, კონსტიტუციის 155 მუხლის ამოქმედება და ა.შ. აღნიშნულმა ყველა დეტალმა საბოლოოდ გამოიწვია ის, რომ კატალონიის მთავრობის ქმედებები ჩაითვალა სეპარატიზმად და არა თვითგამორკვევად და შესაბამისად მცდელობა დამოუკიდებლობის გამოცხადების შესახებ წარუმატებელი აღმოჩნდა.

შეიძლება ითქვას, რომ ნაშრომის აღნიშნულ ქვეთავში, ჩანს, რომ ურთულესია ესპანეთის ნებისმიერი რეგიონის მცდელობა, საკუთარი სტატუსი გადაწყვიტოს თავად არ ჩაითვალოს სეპარატიზმად, თუ ამას ცენტრალური ხელისუფლება მოინდომებს, ვინაიდან იმ კონკრეტულ მომენტში, როდესაც კატალონიელებმა მოინდომეს დამოუკიდებლობისთვის ბრძოლის წამოწყება არარაციონალური აღმოჩნდა იმდენად, რამდენადაც არ არსებობდა შესაძლებლობების ფანჯარა ამ სურვილის რეალობაში განსახორციელებლად, ესპანეთმა ჩათვალა ქვეყნის ინტერესების და საკუთარი სტაბილურობის დარღვევად კატალონიელთა ქმედება, რაც ნამდვილად ასე იყო ლოკალურ დონეზე და შესაბამისად არ მისცა კატალონიის რეგიონალურ ხელისუფლებას მიეღწია ამ შედეგისთვის. შემდეგ ქვეთავში კი უკვე განხილული იქნება, თუ რატომ არ დაუჭირა ევროკავშირმა კატალონიელთა თვითგამორკვევას - ესპანეთის შიდა პოლიტიკური სისტემით სეპარატიზმად ქცეულს, მხარი.

3.5 ევროკავშირის გამოწვევები და პოზიცია კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობაზე

როგორც უკვე აღინიშნა, რაც შეეხება ევროკავშირის პოზიციას, აღნიშნული სუპრანაციონალური ორგანიზაციის მთავარმა ინსტიტუტებმა და წევრმა სახელმწიფოებმა არ დაუჭირეს მხარი კატალონიის დამოუკიდებლობის მცდელობას, რამდენიმე ფაქტორის გამო: პირველ რიგში, ევროკავშირის როგორც რეგიონალური ორგანიზაციის სტაბილურობისთვის მსგავსი შემთხვევა ჩაითვალა საფრთხედ, ხოლო მეორეს მხრივ, უკვე არსებული გამოწვევების გამო, რომლებიც იყო ერთის მხრივ, დიდი ბრიტანეთის ევროკავშირიდან გასვლის პროცედურების დაწყების, ხოლო მეორეს მხრივ, აღმოსავლეთ ევროპაში რადიკალური მემარჯვენე პოლიტიკური ძალების გამლიერება და ევროკავშირის ერთიანობის კითხვის ნიშნის ქვეშ დაყენება. ამის ფონზე,

კატალონიის პოლიტიკური ელიტის ქმედებები ვერ იქნებოდა მხარდაჭერილი ევროკავშირის მხრიდან.

სანამ უშუალოდ ევროკავშირის ინსტიტუტების და წევრ სახელმწიფოების პოზიციაზე მოხდებოდა გადასვლა, მნიშვნელოვანია მოხდეს მიმოხილვა იმ გამოწვევებისა, რაც უკანასკნელ წლებში ევროკავშირის სტაბილურობა შეარყია და რის გამოც კატალონიის მხარდაჭერა არ მოხდა.

ბრექსიტის საკითხს რაც შეეხება, ეს ნაწილი ეხება დიდი ბრიტანეთის გადაწყვეტილებას ევროკავშირის დატოვების შესახებ, რომლის შესახებაც გადაწყვეტილების მიღება მოხდა 2016 წლის 23 ივნისის რეფერენდუმის საფუძველზე, რომელზეც დიდი ბრიტანეთის მოსახლეობის 51,9 პროცენტმა გადაწყვიტა, რომ გაერთიანებულ სამეფოს ევროკავშირი უნდა დაეტოვებინა. ასევე დიდი ბრიტანეთის თემთა პალატამაც 326 ხმა 290ის წინააღმდეგ მიიღო ევროკავშირის დატოვების გადაწყვეტილება. პრემიერ მინისტრ ტერეზა მეის თქმით, დიდი ბრიტანეთის მიერ ევროკავშირის წევრობა არ იყო მუდმივი და გასაკვირი არ იყო, თუ ბრიტანელმა ხალხმა გადაწყვიტა მისი დატოვება, რომლის პროცესიც 2017 წელს დაიწყო და დასრულდება 2018 წლის ოქტომბერში. აღნიშნულმა მოვლენამ მნიშვნელოვნად შეარყია ევროკავშირის სტაბილურობა, როგორც ეკონომიკურად, პოლიტიკურად, განწყობების მხრივ და რა თქმა უნდა როგორც სუპრანაციონალური ინსტიტუტისთვის. დიდი ბრიტანეთი ერთ-ერთი ყველაზე დიდი ფინანსური კონტრიბუტორი იყო ევროკავშირში გერმანიის შემდეგ და რა თქმა უნდა ეკონომიკურად ურთულესი იყო ამის გადატანა. აღნიშნულმა ფაქტმა მნიშვნელოვანი ზიანი მოუტანა ევროკავშირს, როგორც სუპრანაციონალურ ინსტიტუტს და შესაბამისად ყოველ ახალ შემთხვევაზე, რომელიც სტაბილურობას საფრთხეს უქმნის აღნიშნული სუპრანაციონალური ორგანიზაცია უფრთხის(European Commission, 2016).

მეორე დიდი გამოწვევა, რაც მოცემულ ეტაპზე ევროკავშირს აქვს ეს არის რადიკალი მემარჯვენე პარტიების გაძლიერება განსაკუთრებით აღმოსავლეთ ევროპაში, რაც ასევე

საფრთხეს უქმნის ევროკავშირის სტაბილურობას. თითქმის ყველა ქვეყანაში, რომელიც ევროკავშირის წევრი ქვეყანაა, მემარჯვენე ნაციონალისტურ პარტიებს ყველაზე ცუდ შემთხვევაში პარლამენტში მაინც ყავს წევრი. ესპანეთი, რუმინეთი, ისლანდია, კვიპროსი, ირლანდია, პორტუგალია და ესტონეთია ის ქვეყნები, სადაც პარლამენტში არ ყავთ მემარჯვენე რადიკალური ძალის წარმომადგენელი. მემარჯვენე ნაციონალისტური პარტიების წარმომადგენელი არიან შემდეგი ქვეყნის მთავრობებში: იტალია, ავსტრია, სლოვაკეთი, ფინეთი, ნორვეგია, ბულგარეთი, საბერძნეთი, ავსტრია და ლიტვა. ხოლო ქვეყნების ხელმძღვანელები რადიკალური მემარჯვენე პარტიებიდან პოლონეთს და უნგრეთში არიან. მემარჯვენე რადიკალური პარტიები, რომელთა გავლენებიც უფრო და უფრო იზრდება უკანასკნელ წლებში, საკმაო პრობლემებს უქმნიან ევროკავშირს, ვინაიდან ნაციონალისტური პარტიების ინტერესს არ წარმოადგენს საკუთარი სუვერენიტეტის დათმობა სუპრანაციონალური ორგანიზაციის სასარგებლოდ, შესაბამისად ასეთი პარტიების მხარდაჭერა უკვე ნიშნავს იმას, რომ ევროკავშირის სტაბილურობას საფრთხე ექმნება. ასეთ დროს, ევროკავშირი მხარს ვერ დაუჭერდა კატალონიის დამოუკიდებლობას, რადგან მის სტაბილურობას კიდევ უფრო მეტი საფრთხე შეექმნებოდა.

რაც შეეხება, კატალონიის მიმართ ევროკავშირის დამოკიდებულებას, ჩატარებული რეფერენდუმების და გამოცხადებული დამოუკიდებლობის შესახებ, ის შემდეგია, რომ ესპანეთმა და კატალონიამ დიალოგის საფუძველზე უნდა მოძებნონ გამოსავალი და რა თქმა უნდა ესპანეთის სუვერენიტეტს და ტერიტორიულ მთლიანობას საფრთხე არ უნდა მიდგომოდა. ასევე, კატალონიის მთავრობას გაცხადებული აქვს, რომ მისი სურვილი დამოუკიდებლობის შემთხვევაში არის ევროპული ინტეგრაცია, შესაბამისად ესპანეთიდან გამოყოფის შემთხვევაში კატალონია, ავტომატურად ევროკავშირს გარეთ რჩება, შესაბამისად კატალონიის მთავრობის ქმედება ევროკავშირის ინსტიტუტების აზრით მოკლებული იყო რაციონალურობას. ევროკავშირის განცხადებით ასევე, მისი წევრი ყველა ქვეყნის კონსტიტუციური მოწყობა უნდა იყოს შენარჩუნებული და დაცული, შესაბამისად ყველაფერს გააკეთებდა ევროკავშირი ესპანეთის

მხარდასაჭერად. ევროკავშირის პარლამენტის მიხედვით, რეფერენდუმები უნდა ჩატარებულიყო ესპანეთის კონსტიტუციის შესაბამისად, ასე, რომ მასზე დაფუძნებული დამოუკიდებლობა არალეგიტიმური იყო. ევროკომისიამაც მხარი დაუჭირა ესპანეთის ტერიტორიულ მთლიანობას და კატალონიის თავრობას მოუწოდა დიალოგისგან, ისევე, როგორც ევროკავშირის სხვა სახელმწიფოებმა.

საბოლოოდ შეიძლება ითქვას, რომ ყველაზე მთავარი მიზეზი თუ რატომაც არ დაუჭირა ევროკავშირმა მხარი კატალონიის დამოუკიდებლობას, გახდა საფრთხე საკუთარი სტაბილურობის მისამართით და ზემოთ აღნიშნული გამოწვევების ფონზე სუპრანაციონალური ორგანიზაცია კიდევ ერთ თავის ტკივილს ვერ გაიჩენდა.

5. დასკვნა

საბოლოოდ დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ ნაშრომში განხილული იყო უახლოესი წლების ერთ-ერთი ყველაზე საინტერესო მოვლენა, როგორც ნაციონალიზმისთვის ასევე საერთაშროსიო ურთიერთობებისთვის. კატალონიის შემთხვევა არის, ისეთი რომელმაც შეიძლება საფრთხე შეუქმნას მსოფლიოს ერთ-ელტი ყველაზე განვითარებული რეგიონის სტაბილურობას, შესაბამისად როგორც ლოკალურ, ასევე გლობალურ დონეზე, ესპანეთისა და ევროკავშირის დონეზე უნდა მოხდეს მოველენების რაციონალურად შეფასება და მომავალი ნაბიჯების ისე გადადგმა, რომ მშვიდობიანად და დემოკრატიულად მოხდეს აღნიშნული პრობლემის გადაჭრა. ნაშრომში წამოჭრილი ორივე ჰიპოთეზა შეიძლება დამტკიცებულად ჩაითვალოს, რადგან ნამდვილად ესპანეთის პოლიტიკურმა სისტემამ გასაქანი არ მისცა კატალონიის მთავრობის სურვილს გამოყოფოდა ესპანეთს და შეექმნა საკუთარი სახელმწიფო და ყველა მისი ქმედება ჩაითვალოს სეპარატიზმად, ხოლო მეორეს მხრივ ევროკავშირს,

როგორც სუპრანაციონალურ ორგანიზაციას, რომლის წევრიცაა ესპანეთი, ხელს არ აძლევდა არსებული გამოწვევების ფონზე კატალონიის დამოუკიდებლობა და შესაბამისად არც დაუჭირა მხარი მას. აღნიშნული ჰიპოთეზების გასამყარებლად გამოყენებულ სუპრანაციონალური მმართველობის თეორია და შესაძლებლობების ფანჯრის მიდგომა, რომლის მიხედვითაც აიხსნა ცვლადების ურთიერთდამოკიდებულება და შესაბამისად შესაძლებელი გახდა ჰიპოთეზების დამტკიცება. ასევე დეტალურად იქნა განხილული 2014 წლის და 2017 წლის რეფერენდუმების პერიოდი და მათი შედეგები. ყველაფერი ამის გათვალისწინებით შეიძლება ჩაითვალოს, რომ საკვლევ კითხვებს წარმატებით გასცა ნაშრომმა პასუხი და მოხდა ორივე წამოჭრილი ჰიპოთეზის დამტკიცება.

5. გამოყენებული ლიტერატურა

- Kothari, C. R. 2004. Research Methodology, Methods and Technicques. New Age International Publishers.
- დურგლიშვილი, ნინო. 2006. სოციოლოგიურ მონაცემთა ანალიზი. თბილისი: სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი
- ზურაბიშვილი, თინათინი. 2006. თვისებრივი მეთოდები სოციალურ კვლევაში. თბილისი: სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი
- Mayring, Philipp. 2000. Qualitative Content Analysis: Basic Ideas of Content Analysis. Forum: Qualitative Social Research (June): Vol 1, No 2.
- Sweet, Alec Stone and Sandholtz, Wayne. 1997. European integration and supranational governance. Journal of European Public Policy, Vol. 4:3, 297 - 317
- Eidenfalk, Joakim and Doeser, Frederik. 2013. The importance of windows of opportunity for foreign policy change. International Area Studies Review. <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/2233865913512117> ნანახია 6 მაისი, 2018
- Torra, Quim. 2011. From 20th-Century Nationalism to 21st-Century Separatism. <http://www.helpcatalonia.cat/2011/09/from-20th-century-nationalism-to-21st.html> ნანახია: 18 ივნისი, 2018.
- Crameri, Kathrin. 2014. Goodbye spain? The question of independence for Catalonia. Eastbourne: Sussex Academic Press
- Branchadell, Albert. 2012. One Nation, One (Common) Language? Language and Nationalism in 21st Century Catalonia. Online paper no: 10. <http://www.recode.info/wp-content/uploads/2013/02/Branchadell-Albert-2012-RECODE.pdf> ნანახია 6 ივნისი, 2018.
- Guibernau, Montserrat. 2013. Secessionism in Catalonia: After Democracy. Taylor & Francis online: (October), Vol 12, Issue 4, 368-393.
- Payne, Stanley. 1971. Journal of Contemporary History: Nationalism and Separatism: Catalan and Basque Nationalism. Vol 6, No 1. 1-51.

- Grejsen, Tina Alsted. 2011. A Study of Nationalism and Identity in Catalonia. Bach. D. University of Aarhus.
- United Nations. Charter of United Nations.
- Departament de Governació i Relacions Institucionals. 2010. Eleccions al Parlament de Catalunya 2010.
- Gyldenkerne, Elena. 2014. Catalanian leader orders referendum on independence from Spain. Reuters. <https://www.reuters.com/article/us-spain-catalonia/catalonian-leader-orders-referendum-on-independence-from-spain-idUSKCN0HM09120140927> ԾճՏԾՅՈՍ 8 ՕՅԾՈՆՈ, 2018
- 1.5 Million People take to streets to Barcelona. 2014. The Telegraph. <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/spain/9537181/1.5-million-take-to-streets-of-Barcelona-in-support-of-independence.html> ԾճՏԾՅՈՍ 9 ՕՅԾՈՆՈ, 2018
- Castro, Liz. 2014. CIU and ERC came to an agreement in Catalonia Referendum 2014. <https://www.vilaweb.cat/noticia/4066661/20121218/ciu-and-erc-come-to-an-agreement-in-catalonia-referendum-in-2014.html> ԾճՏԾՅՈՍ 4 ՕՅԾՈՆՈ, 2018
- Goodman, Al. 2014. Political Parties Announce date for vote in Catalonia. CNN. <https://edition.cnn.com/2013/12/12/world/europe/spain-catalonia-vote/index.html> ԾճՏԾՅՈՍ 4 ՕՅԾՈՆՈ, 2018
- Katz, Andrew. 2013. Spain Rejects the Call for Catalan Independence Vote. <http://world.time.com/2013/12/12/spain-rejects-call-for-catalonia-independence-vote/> ԾճՏԾՅՈՍ 3 ՕՅԾՈՆՈ, 2018
- The Spanish Government will not allow on Catalonia's self determination vote. 2013. <https://www.vilaweb.cat/noticia/4161935/20131213/the-spanish-government-will-not-allow-and-will-not-negotiate-catalonias-self-determination-vote.html> ԾճՏԾՅՈՍ 3 ՕՅԾՈՆՈ, 2018

- Jones, Sam. 2017. Spain Crisis. The Guardian.
<https://www.theguardian.com/world/2017/sep/20/spain-guardia-civil-raid-catalan-government-hq-referendum-row> Ծանձնո՞ւմ 3 օրհոնո, 2018
- Mowat, Laura. 2017. Spain in Crisis.
<https://www.express.co.uk/news/world/857110/Catalan-vote-Spain-crisis-police-Madrid-protesters-Barcelona-activists> Ծանձնո՞ւմ 3 օրհոնո, 2018
- Hedgecoe, Guy. 2017. Catalonia Referendum: Hundreds Injured.
<https://www.irishtimes.com/news/world/europe/catalonia-referendum-hundreds-injured-in-clashes-with-police-1.3240410> Ծանձնո՞ւմ 3 օրհոնո, 2018
- European Comission. 2016. Brexit Preparedness. https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness_en Ծանձնո՞ւմ 3 օրհոնո, 2018
- Balcells, Albert and Hall Jacquelline. 1996. Catalan Nationalism: Past and Present. Palgrave Mcmillan.